

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (prvo vijeće)

2. srpnja 2019. *

„Izvanugovorna odgovornost – Zajednička vanjska i sigurnosna politika – Mjere ograničavanja poduzete protiv Islamske Republike Irana – Zamrzavanje financijskih sredstava – Ograničavanje ulaska na državna područja država članica – Naknada štete navodno pretrpljene nakon uvrštenja i zadržavanja tužiteljeva imena na popisima osoba i subjekata na koje se primjenjuju mjere ograničavanja – Imovinska šteta – Neimovinska šteta”

U predmetu T-406/15,

Fereydoun Mahmoudian, sa stalnom adresom u Teheranu (Iran), kojeg zastupaju A. Bahrami i N. Korogiannakis, odvjetnici,

tužitelj,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupaju R. Liudvinaviciute-Cordeiro i M. Bishop, u svojstvu agenata,

tuženika,

koje podupire

Europska komisija, koju su zastupali A. Aresu i D. Gauci, a zatim A. Aresu i R. Tricot, u svojstvu agenata,

intervenijent,

povodom zahtjeva koji se temelji na članku 268. UFEU-a za naknadu štete koju je tužitelj navodno pretrpio nakon donošenja Odluke Vijeća 2010/413/ZVSP od 26. srpnja 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Zajedničkog stajališta 2007/140/ZVSP (SL 2010., L 195, str. 39.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 220.), Provedbene uredbe Vijeća (EU) br. 668/2010 od 26. srpnja 2010 o provedbi članka 7. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 423/2007 o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2010., L 195, str. 25.), Odluke Vijeća 2010/644/ZVSP od 25. listopada 2010 o izmjeni Odluke 2010/413 (SL 2010., L 281, str. 81.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 255.) i Uredbe Vijeća (EU) br. 961/2010 od 25. listopada 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 423/2007 (SL 2010., L 281, str. 1.), kojima je tužiteljevo ime uvršteno i zadržano na popisima osoba i subjekata na koje se primjenjuju mjere ograničavanja,

OPĆI SUD (prvo vijeće),

u sastavu: I. Pelikánová (izvjestiteljica), predsjednica, V. Valančius i U. Öberg, suci,

* Jezik postupka: francuski

tajnik: M. Marescaux, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 11. prosinca 2018.,

donosi sljedeću

Presudu

I. Okolnosti spora

- 1 Ovaj predmet ulazi u okvir mjera ograničavanja koje su uvedene radi izvršavanja pritiska na Islamsku Republiku Iran kako bi prestala s nuklearnim aktivnostima koje predstavljaju rizik od širenja nuklearnog oružja i razvoja sustava za ispaljivanje nuklearnog oružja (u daljnjem tekstu: širenje nuklearnog oružja).
- 2 Tužitelj Fereydoun Mahmoudian većinski je dioničar i predsjednik upravnog odbora društva Fulmen. Potonje društvo iransko je društvo koje djeluje osobito u sektoru električne opreme.
- 3 U Europskoj uniji doneseno je Zajedničko stajalište Vijeća 2007/140/ZVSP od 27. veljače 2007. o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL L 61, str. 49.) i Uredba Vijeća (EZ) br. 423/2007 od 19. travnja 2007. o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL L 103, str. 1.).
- 4 Člankom 5. stavkom 1. točkom (b) Zajedničkog stajališta 2007/140 predviđalo se zamrzavanje svih financijskih sredstava i svih gospodarskih izvora određenih kategorija osoba i subjekata. Popis tih osoba i subjekata nalazio se u Prilogu II. Zajedničkom stajalištu 2007/140.
- 5 U pogledu ovlasti Europske zajednice, člankom 7. stavkom 2. Uredbe br. 423/2007 predviđalo se zamrzavanje financijskih sredstava osoba, subjekata ili tijela za koje je Vijeće Europske unije utvrdilo da su sudjelovali u širenju nuklearnog oružja u skladu s člankom 5. stavkom 1. točkom (b) Zajedničkog stajališta 2007/140. Popis tih osoba, subjekata i tijela bio je sadržan u Prilogu V. Uredbi br. 423/2007.
- 6 Zajedničko stajalište 2007/140 stavljeno je izvan snage Odlukom Vijeća 2010/413/ZVSP od 26. srpnja 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL L 195, str. 39.).
- 7 Člankom 20. stavkom 1. Odluke 2010/413 predviđalo se zamrzavanje financijskih sredstava nekoliko kategorija subjekata. Ta se odredba odnosi, osobito, na „osobe i subjekt[e koji] sudjeluju u ili pružaju potporu [širenju nuklearnog oružja] ili osobe i subjekt[e] koji nastupaju u njihovo ime ili po njihovim nalogima ili subjekt[e] koji su u njihovom vlasništvu ili pod njihovom kontrolom, uključujući nezakonitim sredstvima, [...] kako su navedeni u Prilogu II.”.
- 8 Popis iz Priloga II. Odluci 2010/413 zamijenjen je novim popisom, donesenim u Odluci Vijeća 2010/644/ZVSP od 25. listopada 2010. o izmjeni Odluke 2010/413 (SL L 281, str. 81.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 255.).
- 9 Vijeće je 25. listopada 2010. donijelo Uredbu (EU) br. 961/2010 o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 423/2007 (SL L 281, str. 1.).
- 10 Od donošenja Odluke 2010/413, 26. srpnja 2010., Vijeće je tužiteljevo ime uvrstilo na popis osoba, subjekata i tijela navedenih u tablici I Priloga II. navedenoj odluci.

- 11 Prema tome, tužiteljovo je ime na popis osoba, subjekata i tijela navedenih u tablici I Priloga V. Uredbi br. 423/2007 uvršteno Uredbom Vijeća (EU) br. 668/2010 od 26. srpnja 2010. o provedbi članka 7. stavka 2. Uredbe br. 423/2007 (SL L 195, str. 25.). Donošenje Provedbene uredbe br. 668/2010 dovelo je do zamrzavanja tužiteljevih financijskih sredstava i gospodarskih izvora.
- 12 U Odluci 2010/413, kao i u Provedbenoj uredbi br. 668/2010 Vijeće je navelo sljedeće razloge u pogledu tužitelja: „Direktor društva Fulmen”.
- 13 Dopisom od 26. kolovoza 2010. tužitelj je od Vijeća zatražio da opozove njegovu uvrštenje na popis u Prilogu II. Odluci 2010/413 i na popis u Prilogu V. Uredbi br. 423/2007. Također je od Vijeća tražio da mu dostavi elemente na temelju kojih je protiv njega poduzelo mjere ograničavanja.
- 14 Na uvrštenje tužiteljeva imena na popis u Prilogu II. Odluci 2010/413 ne utječe donošenje Odluke 2010/644.
- 15 Budući da je Uredba br. 423/2007 stavljena izvan snage Uredbom br. 961/2010, Vijeće je uvrstilo tužiteljovo ime u točku 14. tablice A Priloga VIII. potonjoj uredbi. Prema tome, tužiteljeva financijska sredstva zamrznuta su na temelju članka 16. stavka 2. Uredbe br. 961/2010.
- 16 Dopisom od 28. listopada 2010. Vijeće je odgovorilo na tužiteljev dopis od 26. kolovoza 2010., pri čemu je navelo da nakon ponovnog ispitivanja odbija njegov zahtjev za brisanje njegova imena s popisa iz Priloga II. Odluci 2010/413 i popisa iz Priloga VIII. Uredbi br. 961/2010. U tom je pogledu pojasnilo da tužitelj mora, zato što spis ne sadržava nove dokaze koji bi opravdali promjenu njegova stajališta, i dalje podlijegati mjerama ograničavanja koje su predviđene navedenim tekstovima. Vijeće je k tomu navelo da se njegova odluka da tužiteljovo ime zadrži na tim popisima zasniva samo na elementima navedenima u obrazloženju navedenih popisa.
- 17 Presudom od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), Opći sud poništio je Odluku 2010/413, Provedbenu uredbu br. 668/2010, Odluku 2010/644 i Uredbu br. 961/2010, u dijelu u kojima se odnose na Fulmen i tužitelja.
- 18 Što se tiče vremenskih učinaka poništenja akata pobijanih u okviru tužbe koja je dovela do presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), u točki 106. te presude Opći sud je u pogledu Uredbe br. 961/2010, podsjetio da, na temelju članka 60. drugog stavka Statuta Suda Europske unije, odstupajući od članka 280. UFEU-a, odluke Općeg suda kojima se uredba proglašava ništavom stupaju na snagu tek istekom roka za podnošenje žalbe iz članka 56. stavka 1. navedenog Statuta ili, ako je u tom roku podnesena žalba, od dana njezina odbijanja. U predmetnom je slučaju presudio da rizik od ozbiljnog i nepovratnog narušavanja učinkovitosti mjera ograničavanja koje su predviđene Uredbom br. 961/2010 nije dovoljno visok, uzimajući u obzir veliki utjecaj koji te mjere imaju na prava i slobode tužitelja, da bi se opravdalo zadržavanje učinaka navedene uredbe na potonje tužitelje tijekom razdoblja nakon onoga koje je predviđeno člankom 60. drugim stavkom Statuta Suda Europske unije.
- 19 K tomu, u točki 107. presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142) Opći sud zadržao je učinke Odluke 2010/413, kako je izmijenjena Odlukom 2010/644, dok na snagu nije stupilo poništenje Uredbe br. 961/2010.
- 20 Vijeće je 4. lipnja 2012. pred Sudom podnijelo žalbu protiv presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142). Ta je žalba upisana pod brojem C-280/12 P. U prilog navedenoj žalbi Vijeće je osobito tvrdilo da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je presudio da je Vijeće moralo iznijeti elemente kojima se može dokazati da je Fulmen radio na lokaciji Qom/Fulmen (Iran), i to neovisno o okolnosti što dokazi koji se mogu

iznijeti potječu iz povjerljivih izvora i što se pogreške koje se tiču prava koje je počinio Opći sud odnose na dva aspekta dostave tih elemenata, pri čemu se prvi odnosi na dostavu dokaznih elemenata Vijeću od strane država članica, a drugi na dostavu povjerljivih elemenata sudu.

- 21 Presudom od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), Sud je odbio žalbu kao neosnovanu, pri čemu je potvrdio ono što je Opći sud presudio u točki 103. presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), odnosno da Vijeće nije dokazalo da je Fulmen djelovao na lokaciji Qom/Fordoo.
- 22 Provedbenom uredbom Vijeća (EU) br. 1361/2013 od 18. prosinca 2013. o provedbi Uredbe (EU) br. 267/2012 (SL 2013., L 343, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 4., str. 194. i ispravak SL 2014., L 93, str. 85.) Vijeće, koje je primijenilo posljedice iz presude od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), izbrisalo je tužiteljevo ime s popisâ osoba i subjekata, na koje se primjenjuju mjere ograničavanja, koji se navode u Prilogu II. Odluci 2010/413 odnosno u Prilogu IX. Uredbi br. 267/2012, s učinkom od 19. prosinca 2013. Tužiteljevo ime otad nije ponovno uvršteno ni na koji popis.

II. Postupak i zahtjevi stranaka

- 23 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 26. srpnja 2015. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak. Predmet je dodijeljen prvom vijeću Općeg suda.
- 24 Vijeće je 9. studenoga 2015. podnijelo odgovor na tužbu.
- 25 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 9. studenoga 2015. Europska komisija zatražila je intervenciju u ovaj postupak u potporu zahtjevu Vijeća.
- 26 Tužitelj je 2. prosinca 2015. podnio očitovanja o Komisijinu zahtjevu za intervenciju. Vijeće nije u određenom roku podnijelo očitovanja o tom zahtjevu.
- 27 Odlukom predsjednika prvog vijeća Općeg suda od 10. prosinca 2015., donesenom u skladu s člankom 144. stavkom 4. Poslovnika Općeg suda, Komisiji je dopušteno intervenirati u ovaj spor.
- 28 Tužitelj je 12. siječnja 2016. podnio repliku.
- 29 Komisija je 25. siječnja 2016. podnijela intervencijski podnesak. Ni Vijeće ni tužitelj nisu podnijeli očitovanja o tom podnesku.
- 30 Vijeće je 26. veljače 2016. podnijelo odgovor na repliku.
- 31 Dopisom podnesenim tajništvu Općeg suda 29. ožujka 2016. tužitelj je u skladu s člankom 106. stavkom 1. Poslovnika zatražio održavanje rasprave.
- 32 Na prijedlog suca izvjestitelja Opći sud (prvo vijeće) donio je prvu mjeru upravljanja postupkom u okviru koje je saslušao stranke o mogućem prekidu postupka do donošenja odluke Suda kojom se završava postupak u predmetu C-45/15 P, Safa Nicu Sepahan/Vijeće. Vijeće je u određenom roku podnijelo očitovanja u tom pogledu.
- 33 Zbog promjene sastava vijeća Općeg suda, u skladu s člankom 27. stavkom 5. Poslovnika, sudac izvjestitelj raspoređen je u prvo vijeće kojemu je slijedom toga dodijeljen ovaj predmet.
- 34 Odlukom od 31. kolovoza 2016. predsjednik prvog vijeća Općeg suda odlučio je da će prekinuti postupak u ovom predmetu.

- 35 Nakon objave presude od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402), na prijedlog suca izvjestitelja, Opći sud (prvo vijeće) donio je drugu mjeru upravljanja postupkom u okviru koje je saslušao stranke o zaključcima koje one izvode iz te presude za ovaj predmet (u daljnjem tekstu: druga mjera upravljanja postupkom). Glavne stranke i Komisija u određenom su roku podnijele svoja očitovanja u tom pogledu.
- 36 Dopisom od 28. studenoga 2018. Komisija je obavijestila Opći sud da, iako i dalje podupire stajalište Vijeća, ne smatra potrebnim da sudjeluje na raspravi u ovom predmetu.
- 37 Na raspravi održanoj 11. prosinca 2018. saslušana su izlaganja glavnih stranaka i njihovi odgovori na usmena pitanja koja je postavio Opći sud.
- 38 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:
- proglasi tužbu dopuštenom i osnovanom;
  - naloži Vijeću da mu isplati iznos od 2 227 000 eura za naknadu imovinske štete koju je pretrpio i iznos od 600 000 eura za naknadu neimovinske štete koju je pretrpio zbog tog uvrštenja;
  - naloži Vijeću snošenje troškova.
- 39 Vijeće i Komisija od Općeg suda zahtijevaju da:
- odbije tužbu;
  - naloži tužitelju snošenje troškova.

III. Pravo

A. Nadležnost Općeg suda

- 40 U odgovoru na repliku, oslanjajući se na presudu od 18. veljače 2016., Jannatian/Vijeće (T-328/14, neobjavljena, EU:T:2016:86), Vijeće navodi da u dijelu u kojem je tužitelj svoj zahtjev za naknadu štete temeljio na nezakonitosti uvrštenja svojeg imena na popis iz Priloga II. Odluci 2010/413, kako je izmijenjena Odlukom 2010/644, Opći sud nije nadležan za odlučivanje o ovoj tužbi jer člankom 275. drugim stavkom UFEU-a Općem sudu nije dodijeljena nadležnost za odlučivanje o zahtjevu za naknadu štete koji se temelji na nezakonitosti akta zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP).
- 41 U odgovoru na pitanje koje je Opći sud postavio na raspravi, kojim je tražio da iznese očitovanja o zapreci vođenju postupka Vijeća, tužitelj je pojasnio da ovom tužbom traži naknadu štete uzrokovane samo uredbama koje je donijelo Vijeće, što je navedeno u zapisniku s rasprave. S obzirom na navedeni odgovor, valja smatrati da je tužitelj u biti izmijenio drugi dio tužbenog zahtjeva tako da naposljetku zahtijeva samo da Opći sud Vijeću naloži da mu isplati iznos od 2 227 000 eura za naknadu imovinske štete koju je pretrpio zbog nezakonitog uvrštenja svojeg imena na popise priložene Provedbenoj uredbi br. 668/2010 i Uredbi br. 961/2010 (u daljnjem tekstu: sporni popisi) i iznos od 600 000 eura za naknadu neimovinske štete koju je pretrpio zbog tog uvrštenja.
- 42 U svakom slučaju, valja podsjetiti na to da, u skladu s člankom 129. Poslovnika, Opći sud može u svakom trenutku po službenoj dužnosti, nakon što sasluša stranke, donijeti odluku o postojanju apsolutne zapreke vođenju postupka, među kojima je, prema sudskoj praksi, nadležnost suda Unije za odlučivanje o tužbi (vidjeti u tom smislu presude od 18. ožujka 1980., Ferriera Valsabbia i

dr./Komisija, 154/78, 205/78, 206/78, 226/78 do 228/78, 263/78, 264/78, 31/79, 39/79, 83/79 i 85/79, EU:C:1980:81, t. 7. i od 17. lipnja 1998., Svenska Journalistförbundet/Vijeće, T-174/95, EU:T:1998:127, t. 80.).

- 43 U tom pogledu, iz sudske prakse proizlazi da, iako tužba za naknadu štete koja je navodno pretrpljena zbog donošenja akta u području ZVSP-a nije u nadležnosti Općeg suda (presuda od 18. veljače 2016., Jannatian/Vijeće, T-328/14, neobjavljena, EU:T:2016:86, t. 30. i 31.), suprotno tomu, Opći sud se uvijek proglasio nadležnim za odlučivanje o zahtjevu za naknadu štete koju su navodno pretrpjeli osoba ili subjekt zbog mjera ograničavanja koje su protiv njih donesene u skladu s člankom 215. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presude od 11. srpnja 2007., Sison/Vijeće, T-47/03, neobjavljenu, EU:T:2007:207, t. 232. do 251. i od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 45. do 149.).
- 44 Isto mora vrijediti i za zahtjev za naknadu štete koju su navodno pretrpjeli osoba ili subjekt zbog mjera ograničavanja koje su protiv njih donesene u skladu s člankom 291. stavkom 2. UFEU-a.
- 45 Naime, prema sudskoj praksi, nijedna odredba UFEU-a ne predviđa da se njegov šesti dio, koji se odnosi na institucionalne i financijske odredbe, ne primjenjuje u području mjera ograničavanja. Pozivanje na članak 291. stavak 2. UFEU-a, prema kojem, „[k]ada su potrebni jedinstveni uvjeti za provedbu pravno obvezujućih akata Unije, tim se aktima provedbene ovlasti dodjeljuju Komisiji ili Vijeću u posebnim valjano utemeljenim slučajevima i u slučajevima predviđenima u člancima 24. i 26. Ugovora o Europskoj uniji”, stoga nije isključeno ako su ispunjeni uvjeti predviđeni tom odredbom (presuda od 1. ožujka 2016., National Iranian Oil Company/Vijeće, C-440/14 P, EU:C:2016:128, t. 35.).
- 46 U ovom slučaju, mjere ograničavanja koje su protiv tužitelja donesene Odlukom 2010/413, kako je zatim izmijenjena Odlukom 2010/644, provedene su Provedbenom uredbom br. 668/2010, koja je donesena u skladu s člankom 291. stavkom 2. UFEU-a, i Uredbom br. 961/2010, koja je donesena u skladu s člankom 215. UFEU-a.
- 47 Iz toga proizlazi da, iako Opći sud nije nadležan za odlučivanje o tužiteljevom zahtjevu za naknadu štete u dijelu kojim nastoji ishoditi naknadu štete koju je navodno pretrpio zbog donošenja Odluke 2010/413, kako je zatim izmijenjena Odlukom 2010/644, on je, suprotno tomu, nadležan za odlučivanje o tom zahtjevu u dijelu koji se odnosi na naknadu štete koju je navodno pretrpio zbog provedbe te odluke na temelju Provedbene uredbe br. 668/2010 i Uredbe br. 961/2010 (u daljnjem tekstu: sporni akti).
- 48 Prema tome, valja zaključiti da je Opći sud nadležan ispitati ovu tužbu kako je izmijenjena na raspravi, odnosno u dijelu koji se odnosi na naknadu štete za koju tužitelj tvrdi da ju je pretrpio jer su mjere ograničavanja koje su protiv njega donesene u Odluci 2010/413, koja je zatim izmijenjena Odlukom 2010/644, provedene spornim aktima (u daljnjem tekstu: sporne mjere).

B. Meritum

- 49 Na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a, „[u] pogledu izvanugovorne odgovornosti Unija je, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica, dužna naknaditi svaku štetu koju njezine institucije ili službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnost”. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, da bi postojala izvanugovorna odgovornost Unije u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a zbog nezakonitog postupanja njezinih institucija, potrebno je kumulativno ispuniti nekoliko uvjeta, odnosno postupanje institucija mora biti nezakonito, mora biti pretrpljena stvarna šteta i mora postojati uzročna veza između spornog postupanja i štete na koju se poziva (vidjeti presudu od 9. rujna 2008, FIAMM i dr./Vijeće i Komisija, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, t. 106. i

navedenu sudsku praksu; presude od 11. srpnja 2007., Schneider Electric/Komisija, T-351/03, EU:T:2007:212, t. 113. i od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 47.).

- 50 U prilog ovoj tužbi, tužitelj se poziva na to da su tri prethodno navedena uvjeta u ovom slučaju ispunjena.
- 51 Vijeće, koje podupire Komisija, zahtijeva da se ova tužba odbije kao neosnovana zato što suprotno svojoj obvezi tužitelj nije podnio dokaz o tome da su u ovom slučaju ispunjeni svi uvjeti za postojanje izvanugovorne odgovornosti Unije.
- 52 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, uvjeti za postojanje izvanugovorne odgovornosti Unije u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a, kako su već navedeni u točki 49. ove presude, kumulativni su (presuda od 7. prosinca 2010., Fahas/Vijeće, T-49/07, EU:T:2010:499, t. 92. i 93. i rješenje od 17. veljače 2012., Dagher/Vijeće, T-218/11, neobjavljeno, EU:T:2012:82, t. 34.). Iz toga slijedi da tužbu treba odbiti u cijelosti ako jedan od tih uvjeta nije ispunjen a da nije potrebno ispitati druge uvjete (presuda od 26. listopada 2011., Dufour/ESB, T-436/09, EU:T:2011:634, t. 193.).
- 53 Stoga valja provjeriti je li u ovom slučaju tužitelj, u skladu sa svojom obvezom, podnio dokaz o tome da je postupanje Vijeća, odnosno donošenje spornih akata i zadržavanje uvrštenja njegova imena na spornim popisima, nezakonito, da su imovinska i neimovinska šteta za koje tvrdi da ih je pretrpio stvarne i da postoji uzročna veza između navedenog donošenja i šteta na koje se poziva.

1. Navodna nezakonitost

- 54 Tužitelj tvrdi da je uvjet koji se odnosi na nezakonitost postupanja institucije ispunjen jer donošenje spornih akata i zadržavanje uvrštenja njegova imena na spornim popisima u biti predstavlja dovoljno ozbiljnu povredu koju je Vijeće počinilo u pogledu pravnih pravila kojima se dodjeljuju prava pojedincima koja, prema sudskoj praksi, može dovesti do izvanugovorne odgovornosti Unije.
- 55 U tom pogledu, kao prvo, tužitelj podsjeća na to da iz presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), kao i iz presude od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), koja je donesena u žalbenom postupku što ga je pokrenulo Vijeće i kojom je navedena žalba odbijena (vidjeti točku 21. ove presude), proizlazi da su sporni akti nezakoniti.
- 56 Naime, s jedne strane, podsjeća na to da je u presudi od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142) Opći sud smatrao da Vijeće nije raspolagalo nikakvim dokazima protiv njega kako bi potkrijepilo uvrštenje njegova imena na sporne popise i smatra da ta činjenica predstavlja dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima koja može dovesti do izvanugovorne odgovornosti Unije. U odgovoru na pitanje postavljeno u okviru druge mjere upravljanja postupkom, navodi da, s obzirom na sličnost činjenica u ovom predmetu i onih u predmetu u kojem je donesena presuda Suda od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402), sva utvrđenja u pogledu težine nezakonitosti postupanja Vijeća u potonjem predmetu primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj predmet. Dodaje da je Opći sud trebao zaključiti da samo poništenje spornih akata nije dovoljna naknada za njegovu neimovinsku štetu.
- 57 S druge strane, tužitelj smatra da je odluka Vijeća da, neovisno o očitoj nezakonitosti koju je Opći sud utvrdio u presudi od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), podnese žalbu protiv te presude očita zlouporaba ovlasti koja za posljedicu ima pogoršanje štete koju je pretrpio.

- 58 Kao drugo, tužitelj tvrdi da je posljedica spornih mjera povreda njegove slobode poduzetništva i prava na vlasništvo, koje ima na temelju članaka 16. i 17. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja). Povreda tih temeljnih prava pogoršava nezakonitost koju je počinilo Vijeće, do mjere da čini ozbiljnu povredu.
- 59 U svojem odgovoru na pitanje postavljeno u okviru druge mjere upravljanja postupkom, Vijeće, koje podupire Komisija, više ne osporava nezakonitost koja proizlazi iz donošenja spornih mjera i priznaje da su zaključci koje je Sud izveo u presudi od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402) u pogledu postojanja dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima relevantni u ovom predmetu u dijelu u kojem je tužitelj uvršten na popise u okolnostima koje su slične onima u predmetu u kojem je donesena ta presuda. Suprotno tomu, osporava tužiteljeve tvrdnje koje se odnose na zlouporabu ovlasti i povredu članaka 16. i 17. Povelje te smatra da presuda od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402) ne sadržava nikakvu relevantnu naznaku u tom pogledu.
- 60 U ovom je slučaju u presudi od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142) Opći sud utvrdio nezakonitost spornih akata.
- 61 Međutim, valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Općeg suda, utvrđenje nezakonitosti nekog pravnog akta nije dostatno, koliko god ta nezakonitost bila vrijedna žaljenja, da bi se smatralo da je ispunjen uvjet izvanugovorne odgovornosti Unije za štetu prema kojoj se zahtijeva nezakonitost postupanja institucija (presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 50.; vidjeti u tom smislu također presude od 6. ožujka 2003., Dole Fresh Fruit International/Vijeće i Komisija, T-56/00, EU:T:2003:58, t. 71. do 75. i od 23. studenoga 2011., Sison/Vijeće, T-341/07, EU:T:2011:687, t. 31.). Eventualno poništenje jednog ili više akata Vijeća koji su uzrok štete na koju se tužitelj poziva, čak i ako je o takvom poništenju Opći sud odlučio presudom objavljenom prije podnošenja tužbe za naknadu štete, ne predstavlja neoboriv dokaz dovoljno ozbiljne povrede koju je počinila ta institucija, što *ipso iure* omogućuje da se utvrdi izvanugovorna odgovornost Unije.
- 62 Uvjet koji se odnosi na nezakonito postupanje institucija Unije zahtijeva da je povreda pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima dovoljno ozbiljna (vidjeti presudu od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 29. i navedenu sudsku praksu).
- 63 Zahtjev dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima, neovisno o prirodi predmetnog nezakonitog akta, ima za cilj izbjegavanje da rizik od naknađivanja navodnih šteta dotičnim osobama omete sposobnost predmetne institucije da u potpunosti ispunjava svoje ovlasti u općem interesu, kako u okviru normativne aktivnosti ili aktivnosti koja uključuje izbor ekonomske politike tako i u području upravne nadležnosti, a da unatoč tomu ne optereti pojedince posljedicama očitih povreda za koje nema izgovora (vidjeti presudu od 23. studenoga 2011., Sison/Vijeće, T-341/07, EU:T:2011:687, t. 34. i navedenu sudsku praksu; presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 51.).
- 64 S obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 59. do 61. ove presude, valja ispitati dodjeljuju li se pravnim pravilima za koja tužitelj u ovom slučaju tvrdi da su povrijeđena prava pojedincima i je li Vijeće počinilo dovoljno ozbiljnu povredu navedenih pravila.
- 65 U potporu svojem zahtjevu za naknadu štete tužitelj u biti ističe dva prigovora nezakonitosti, odnosno, kao prvo, donošenje spornih akata i zadržavanje uvrštenja svojeg imena na spornim popisima iako Vijeće nije raspolagalo nikakvim dokazom koji bi to potkrijepio, kao i nezakonitost čiji su učinci bili pogoršani zlouporabom ovlasti koju je počinilo Vijeće time što je podnijelo žalbu protiv presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142) i, kao drugo, povredu članaka 16. i 17. Povelje.

- 66 Kao prvo, što se tiče prigovora nezakonitosti koji se odnosi na to da je Vijeće donijelo sporne akte te je zadržalo uvrštenje njegova imena na spornim popisima iako nije raspolagalo nikakvim dokazom koji bi to potkrijepio, valja podsjetiti na to da je u točkama 68. i 69. presude od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986) Opći sud presudio da bi oprezna i pažljiva uprava u trenutku donošenja pobijanog akta u tom predmetu trebala razumjeti da mora prikupiti podatke ili dokazne elemente koji opravdavaju mjere ograničavanja u vezi s tužiteljem u navedenom predmetu kako bi se u slučaju osporavanja mogla utvrditi osnovanost tih mjera iznošenjem navedenih podataka ili dokaza pred sudom Unije. Iz toga je zaključio da je Vijeće, s obzirom na to da nije reagiralo na odgovarajući način, postalo odgovorno za dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima, u smislu sudske prakse navedene u točkama 61. i 62. ove presude. U točki 40. presude od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402), koja je donesena u pogledu žalbi protiv presude od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986) i kojom su odbijene navedene žalbe, Sud je presudio da je Opći sud pravilno zaključio, osobito u točkama 68. i 69. svoje presude, da gotovo trogodišnja povreda obveze Vijeća da u slučaju osporavanja podnese podatke ili dokaze kojima se potkrjepljuju razlozi donošenja mjera ograničavanja protiv fizičke ili pravne osobe predstavlja dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima.
- 67 U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), kako ju je potvrdio Sud u presudi od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), treba utvrditi ne samo da povreda koju je počinilo Vijeće ima isti cilj, nego i da je, za oko šest mjeseci dulja od povrede koju je Vijeće počinilo u predmetu u kojem je donesena presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986).
- 68 Iz toga slijedi, s jedne strane, da je pravno pravilo na čiju se povredu poziva u ovom slučaju pravno pravilo kojim se dodjeljuju prava pojedincima, među kojima se nalazi tužitelj kao fizička osoba obuhvaćena spornim aktima. S druge strane, povreda navedenog pravila predstavlja dovoljno ozbiljnu povredu u smislu sudske prakse navedene u točki 63. ove presude.
- 69 Uostalom, iz očitovanja koja su stranke iznijele, nakon donošenja druge mjere upravljanja postupkom, u pogledu zaključaka koje za ovaj predmet izvode iz presude od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402), proizlazi da se sada i same slažu u pogledu činjenice da ova nezakonitost predstavlja dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima.
- 70 Što se tiče tvrdnje prema kojoj je potonja povreda u biti to ozbiljnija jer je pogoršana činjenicom da je Vijeće počinilo zlouporabu ovlasti time što je podnijelo žalbu protiv presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), taj se argument ne može prihvatiti.
- 71 Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi, akt je zahvaćen zlouporabom ovlasti samo ako na temelju objektivnih, relevantnih i usklađenih indicija proizlazi da je donesen u isključivom ili barem odlučujućem cilju ostvarenja drugih svrha od onih na koje se poziva ili radi zaobilaženja postupka koji je Ugovorom posebno predviđen za postupanje u okolnostima slučaja (vidjeti presudu od 29. studenoga 2017., Montel/Parlament, T-634/16, neobjavljenu, EU:T:2017:848, t. 161. i navedenu sudsku praksu).
- 72 U tom pogledu, s jedne strane, valja podsjetiti na to da je pravo na podnošenje žalbe protiv presuda Općeg suda zajamčeno u članku 256. stavku 1. drugom podstavku UFEU-a te je sastavni dio pravnih sredstava pravosudnog sustava Unije. Na temelju tog članka, pravo žalbe Sudu postoji isključivo o pitanjima prava. Osim toga, na temelju prve rečenice članka 56. drugog stavka Statuta Suda Europske unije, žalbu može podnijeti bilo koja stranka koja nije uspjela sa svojim zahtjevom u cijelosti ili djelomično. Iz odredbi primarnog prava Unije proizlazi ne samo da je, u skladu s granicama koje predviđa, svaka stranka slobodna podnijeti žalbu protiv presude Općeg suda, nego, k tomu, istaknuti

svaki žalbeni razlog koji smatra korisnim za iznošenje i potkrepljivanje svojeg zahtjeva. Stoga se, u potpunem pogledu, suprotno onomu što tvrdi tužitelj, Vijeću ne može prigovoriti to što je podnijelo žalbu protiv presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), kako bi se, kao što to pojašnjava u odgovoru na tužbu, pozvalo na „ustaljenu sudsku praksu u pogledu zemljopisnih mjera ograničavanja”, s obzirom na to da se takav argument izričito odnosi na pitanje prava u smislu članka 256. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a.

- 73 S druge strane, ne može se prihvatiti tužiteljeva tvrdnja prema kojoj je Vijeće podnijelo žalbu protiv presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142) samo radi izvršavanja pritiska na Islamsku Republiku Iran kako bi okončala svoj nuklearni program, pri čemu je tako zadržalo učinke koje sporni akti imaju na tužitelja. Naime, ne samo da ta tvrdnja nije potkrijepljena nikakvim dokazom ili informacijom, nego u svakom slučaju treba utvrditi da je zadržavanje navedenih učinaka svojstveno odluci o podnošenju žalbe i to na temelju članka 60. drugog stavka Statuta Suda Europske unije. Tako, na temelju tog članka, „[o]dstupajući od članka 280. [UFEU-a], odluke Općeg suda kojima se uredba proglašava ništavom stupaju na snagu tek istekom roka [za podnošenje žalbe] iz članka 56. stavka 1. ovog Statuta ili, ako je u tom roku podnesena žalba, od dana njezina odbijanja”.
- 74 K tomu, valja podsjetiti (vidjeti točku 18. ove presude) na to da je, što se tiče vremenskih učinaka poništenja Uredbe br. 961/2010, u točki 106. presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), Opći sud presudio da, u predmetnom slučaju, rizik od ozbiljnog i nepovratnog narušavanja učinkovitosti mjera ograničavanja koje su predviđene Uredbom br. 961/2010 nije dovoljno visok da bi se opravdalo zadržavanje učinaka navedene uredbe na tužitelje tijekom razdoblja nakon onoga koje je predviđeno člankom 60. drugim stavkom Statuta Suda Europske unije. Usto, u točki 107. te presude (vidjeti točku 19. ove presude) odlučio je zadržati učinke Odluke 2010/413, kako je izmijenjena Odlukom 2010/644, dok na snagu nije stupilo poništenje Uredbe br. 961/2010.
- 75 Iz prethodnih razmatranja slijedi da zadržavanje učinaka koje sporni akti imaju na tužitelja, nakon što su ti akti poništeni presudom od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), proizlazi iz primjene odredbi Statuta Suda Europske unije i neovisne ocjene Općeg suda, a ne iz postupanja koje tužitelj stavlja na teret Vijeću jer je podnijelo žalbu protiv navedene presude.
- 76 Prema tome, budući da tužitelj nije podnio nikakav objektivan element kojim se može dokazati da je Vijeće podnijelo žalbu protiv presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), kako bi mu naštetilo ili izvršilo pritisak na Islamsku Republiku Iran da okonča svoj nuklearni program, argument koji se odnosi na zlouporabu ovlasti Vijeća kojim se pogoršala povreda pravnog pravila o kojoj je riječ u ovom slučaju treba odbiti kao neosnovan.
- 77 Što se tiče drugog prigovora nezakonitosti, koji se odnosi na povredu članaka 16. i 17. Povelje, valja istaknuti da tužitelj samo podsjeća na uvjete koji trebaju biti ispunjeni kako bi postojala povreda prava i sloboda priznatih Poveljom i tvrdi da sporne mjere koje su protiv njega donesene imaju za cilj i učinak posljedična ograničenja njegova prava na vlasništvo i slobode obavljanja gospodarske djelatnosti, kako su priznati u člancima 16. i 17. Povelje.
- 78 Međutim, iako je prema ustaljenoj sudskoj praksi pravo na vlasništvo zajamčeno člankom 17. Povelje, to pravo ne uživa apsolutnu zaštitu u pravu Unije, nego ga se mora uzeti u obzir ovisno o njegovoj funkciji u društvu. Slijedom toga, moguće je uvesti ograničenja u ostvarivanju tog prava, pod uvjetom da ta ograničenja stvarno odgovaraju ciljevima od općeg interesa koje je postavila Unija te da, s obzirom na cilj koji se želi postići, ne predstavljaju neproporcionalno i neprihvatljivo miješanje kojim se krši sama bit zajamčenog prava (vidjeti presudu od 13. rujna 2013., Makhlouf/Vijeće, T-383/11, EU:T:2013:431, t. 97. i navedenu sudsku praksu). Ta se sudska praksa po analogiji može primijeniti na slobodu poduzetništva, koja je zajamčena člankom 16. Povelje.

- 79 U ovom slučaju, kao prvo, valja istaknuti da donošenje spornih akata protiv tužitelja, u dijelu kojim se predviđa zamrzavanje njegovih financijskih sredstava, financijske imovine i drugih gospodarskih izvora, ima za cilj spriječiti širenje nuklearnog oružja i tako izvršiti pritisak na Islamsku Republiku Iran da okonča predmetne aktivnosti. Taj je cilj obuhvaćen općenitim nastojanjima da se održavaju međunarodni mir i sigurnost te je stoga legitiman i prikladan (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 13. rujna 2013., Makhlouf/Vijeće, T-383/11, EU:T:2013:431, t. 100. i 101. i navedenu sudsku praksu).
- 80 Kao drugo, sporne mjere također su bile nužne jer druge i manje ograničavajuće mjere, poput sustava prethodnog dopuštenja ili naknadne obveze obrazlaganja svrhe u koju se koriste isplaćena sredstva, ne omogućuju učinkovito postizanje zadanog cilja, odnosno sprečavanje širenja nuklearnog oružja i tako izvršavanja pritiska na Islamsku Republiku Iran da okonča predmetne aktivnosti, osobito uzimajući u obzir mogućnost zaobilazanja nametnutih ograničenja (vidjeti po analogiji presudu od 13. rujna 2013., Makhlouf/Vijeće, T-383/11, EU:T:2013:431, t. 101. i navedenu sudsku praksu).
- 81 Stoga tužitelj nije dokazao da su sporni akti povrijedili prava koja on ima na temelju članaka 16. i 17. Povelje.
- 82 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja zaključiti da samo prvi prigovor nezakonitosti, koji se odnosi na to da je Vijeće donijelo sporne akte te je zadržalo uvrštenje njegova imena na spornim popisima iako nije raspolagalo nikakvim dokazom koji bi to potkrijepio, predstavlja nezakonitost na temelju koje se može utvrditi odgovornost Unije u smislu sudske prakse navedene u točki 63. ove presude.

2. Navodna šteta i postojanje uzročne veze između nezakonitosti postupanja koje se stavlja na teret i te štete

- 83 Tužitelj smatra da je dokazao da su neimovinska i imovinska šteta koje je pretrpio zbog spornih akata stvarne i izvjesne kao i uzročnu vezu između nezakonitosti postupanja koje se stavlja na teret i navodne štete. S obzirom na posebne okolnosti ovog slučaja, smatra da se presudom od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402) ne dovodi u pitanje osnovanost njegova zahtjeva za naknadu štete.
- 84 Vijeće, koje podupire Komisija, osporava argumente koje je iznio tužitelj. Smatra da su zaključci Suda iz presude od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402) koji se odnose na uvjete za naknadu imovinske i neimovinske štete relevantni i da potkrepljuju njegove argumente u ovom predmetu.
- 85 Valja ispitati je li tužitelj podnio dokaz o navodnoj šteti i uzročnoj vezi između nezakonitosti postupanja koje se stavlja na teret i te štete.
- 86 U pogledu uvjeta stvarnog postojanja štete, prema sudskoj praksi, izvanugovorna odgovornost Unije može postojati samo ako je tužitelj doista pretrpio stvarnu i izvjesnu štetu (vidjeti u tom smislu presude od 27. siječnja 1982., De Franceschi/Vijeće i Komisija, 51/81, EU:C:1982:20, t. 9. i od 16. siječnja 1996., Candiotte/Vijeće, T-108/94, EU:T:1996:5, t. 54.). Na tužitelju je da dokaže da je taj uvjet ispunjen (vidjeti presudu od 9. studenoga 2006., Agraz i dr./Komisija, C-243/05 P, EU:C:2006:708, t. 27. i navedenu sudsku praksu) i, konkretnije, da podnese uvjerljive dokaze o postojanju i o opsegu štete (vidjeti presudu od 16. rujna 1997., Blackspur DIY i dr./Vijeće i Komisija, C-362/95 P, EU:C:1997:401, t. 31. i navedenu sudsku praksu).

- 87 Konkretnije, u svakom zahtjevu za naknadu štete, neovisno o tome je li riječ o imovinskoj ili neimovinskoj šteti, u simboličnom iznosu ili radi stvarne naknade štete, mora biti navedena priroda navodno pretrpljene štete u odnosu na postupanje koje se stavlja na teret te je, barem približno, potrebno procijeniti tu ukupnu štetu (vidjeti presudu od 26. veljače 2015., Sabbagh/Vijeće, T-652/11, neobjavljenu, EU:T:2015:112, t. 65. i navedenu sudsku praksu).
- 88 Što se tiče uvjeta koji se odnosi na postojanje uzročne veze između navodnog postupanja i štete, navedena šteta mora dovoljno izravno proizlaziti iz navodnog postupanja, a ono mora predstavljati odlučujući uzrok štete, dok u pogledu nezakonite situacije ne postoji obveza naknade svake njezine štetne posljedice, čak i one udaljene (vidjeti presudu od 10. svibnja 2006., Galileo International Technology i dr./Komisija, T-279/03, EU:T:2006:121, t. 130. i navedenu sudsku praksu; vidjeti u tom smislu također presudu od 4. listopada 1979., Dumortier i dr./Vijeće, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 i 45/79, EU:C:1979:223, t. 21.). Na tužitelju je da podnese dokaz o postojanju uzročne veze između navodnog postupanja i navodne štete (vidjeti presudu od 30. rujna 1998., Coldiretti i dr./Vijeće i Komisija, T-149/96, EU:T:1998:228, t. 101. i navedenu sudsku praksu).
- 89 S obzirom na prethodno navedenu sudsku praksu valja ispitati je li tužitelj u ovom slučaju dokazao da stvarno i izvjesno postoje neimovinska i imovinska šteta koje je navodno pretrpio nakon donošenja spornih akata i zadržavanja uvrštenja svojeg imena na spornim popisima te uzročna veza između navedenog donošenja i tih šteta.

a) Navodna imovinska šteta i postojanje uzročne veze

- 90 Tužitelj tvrdi da su sporne mjere donesene protiv njega imale na njega znatan utjecaj zbog toga što je u trenutku donošenja spornih akata središte njegovih interesa bilo u Francuskoj, unutar Unije, jer je stekao francusko državljanstvo i boravio u Francuskoj gdje je otvorio bankovne račune. Tvrdi da je pretrpio četiri vrste imovinske štete, odnosno, kao prvo, kapitalni gubitak povezan s nedostatkom dinamičnog upravljanja njegovom financijskom imovinom, kao drugo, gubitak dobiti koju bi ostvario upravljanjem svojim nekretninama, kao treće, gubitke ostvarene u europskim društvima i, kao četvrto, zakonske troškove nastale radi djelomičnog odmrzavanja njegovih financijskih sredstava, a potom radi oslobođenja zaplijenjenih bankovnih računa. Na ime tih različitih imovinskih šteta zahtijeva da se Vijeću naloži da mu isplati novčanu naknadu u ukupnom iznosu od 2 227 000 eura.
- 91 Vijeće, koje podupire Komisija, zahtijeva odbijanje zahtjeva za naknadu navodne imovinske štete.

1) Kapitalni gubitak povezan s nedostatkom dinamičnog upravljanja tužiteljevom financijskom imovinom

- 92 Što se tiče kapitalnog gubitka povezanog s nedostatkom dinamičnog upravljanja njegovom financijskom imovinom, tužitelj u tužbi tvrdi da je u svojem portfelju imovine raspolagao s otprilike 15 milijuna eura, od čega je velik dio uložen u dionice europskih društava koja kotiraju na burzi, dionice drugih društava, oročene depozite u različitim valutama te obveznice društava i država, uključujući obveznice Grčke Države. Osim toga, smatra da, s obzirom na to da upravitelji financijskih sredstava primaju prosječnu naknadu u visini od 2 % financijskih sredstava upravljanja, ova šteta za koju traži naknadu iznosi 2 % godišnjeg iznosa njegovih financijskih sredstava koji procjenjuje na 11 milijuna eura a da pritom ne uzima u obzir svoju imovinu iskazanu na bankovnim računima otvorenim u Belgiji, odnosno ukupan iznos od 660 000 eura na temelju tri godine.
- 93 U replici tužitelj najprije pojašnjava da „dinamični” portfelj koji se definira s obzirom na njegov sastav obilježava preuzimanje rizika većeg od rizika koji preuzima voditelj „uravnoteženog” portfelja u zamjenu za bolje dugoročne rezultate. Sam cilj članka 1. Uredbe br. 4/23/2007 upravo je spriječiti

svaku osobu na koju se odnose mjere ograničavanja da primjereno upravlja „dinamičnim” portfeljom. Prema tome, primjena mjera ograničavanja dovodi do nastanka financijske štete koju automatski treba nadoknaditi ako se navedene mjere potom proglaše nezakonitim.

- 94 Međutim, tužitelj tvrdi da je za njegov portfelj u banci BNP Paribas bilo potrebno „dinamično” upravljanje. Kao primjer dinamičnog upravljanja replici prilaže izvadak iz računa vrijednosnih papira u banci BNP Paribas. Dodaje da se iznimka predviđena u članku 29. stavku 2. Uredbe Vijeća (EU) br. 267/2012 od 23. ožujka 2012. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 961/2010 (SL L 88, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 4., str. 194. i ispravak SL 2014., L 93, str. 85.) ne primjenjuje na račune s takvim obilježjima, nego na račune poput onog koji je imao u banci Belfius za koji nije bilo potrebno dinamično upravljanje, čime se objašnjava da taj račun nije uključio u portfelje za koje traži naknadu štete koju je navodno pretrpio. Stoga je tužitelja tijekom razdoblja između srpnja 2010. i početka 2014. nedostatak upravljanja njegovim računima otvorenim u banci BNP Paribas spriječio da proda visokorizične položaje, poput obveznica Grčke Države, iskoristi fluktuacije na tržištu, provede arbitraže neophodne za dinamično upravljanje kako bi prilagodio svoja ulaganja i položio svoja likvidna sredstva koja su nastala naknadom za terminske proizvode, isplatom dividendi i kamata.
- 95 Vijeće, koje podupire Komisija, osporava tužiteljeve argumente.
- 96 Valja podsjetiti da, u skladu s člankom 76. Poslovnika, tužba treba sadržavati, *inter alia*, tužbeni zahtjev te po potrebi dokaze i dokazne prijedloge. Člankom 85. Poslovnika zahtijeva se da se takav dokaz podnosi u okviru prve razmjene podnesaka. Usto, dodatan dokaz može se podnijeti u fazi replike samo ako je kašnjenje opravdano.
- 97 Međutim, u ovom slučaju, što se tiče štete koja se odnosi na kapitalni gubitak do kojeg je došlo zbog nedostatka dinamičnog upravljanja njegovom financijskom imovinom, tužitelj u tužbi vrlo sažeto, čak i nejasno, pokušava dokazati štetu koju je pretrpio. Naime, što se tiče štete koju je navodno pretrpio, tužitelj u tužbi samo općenito opisuje vrstu ulaganja koja bi poduzeo i sastav svojeg portfelja imovine koji je, u točki 66. tužbe, najprije procijenio na 15 milijuna eura.
- 98 S jedne strane, ni u jednom trenutku u tužbi ne navodi bankarske ustanove kojima je povjerio upravljanje svojom imovinom ni sam iznos potonje imovine. Najviše što se može reći je da u tužbi to navodi općenito, pri čemu upućuje, u bilješci u točki 66. tužbe, na dva priloga tužbi, naslovljena „Izvaci iz računa i dopisi bankarskih institucija”, odnosno „Bankovni dopisi” a da pritom ne navodi jasno na koje elemente ili ulomke navedenih priloga upućuje.
- 99 Međutim, valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, iako se pojedine točke u tekstu tužbe mogu poduprijeti i dopuniti upućivanjem na dijelove dokumenata koji su joj priloženi, općenito upućivanje na druge dokumente, čak i na one priložene tužbi, ne može umanjiti izostanak bitnih elemenata pravne argumentacije koji se moraju nalaziti u tužbi. Usto, Opći sud nije dužan u prilogima tražiti i identificirati tužbene razloge i argumente na kojima može smatrati da se tužba temelji, s obzirom na to da prilozi imaju isključivo dokaznu i pomoćnu funkciju (vidjeti u tom smislu presudu od 14. prosinca 2005., Honeywell/Komisija, T-209/01, EU:T:2005:455, t. 57. i navedenu sudsku praksu).
- 100 S druge strane, u točki 67. tužbe tužitelj konačno procjenjuje svoj portfelj imovine, a da ne daje opravdanja, na 11 milijuna eura i na temelju toga primjenjuje stopu od 2 % za koju izjavljuje, a da ne podnosi nikakav dokaz, da odgovara prosječnoj naknadi upravitelja financijskih sredstava i potom svoju štetu procjenjuje na 660 000 eura za razdoblje od tri godine.
- 101 Tako sažeta i nejasna argumentacija u tužbi nedovoljno je precizna kako bi se odredio opseg ove štete i stoga omogućilo Općem sudu da shvati, s obzirom na odredbe Poslovnika navedene u ovoj presudi, doseg tužiteljevih tvrdnji. Prema tome, tu argumentaciju treba odbaciti kao nedopuštenu.

- 102 Usto, čak i ako se pretpostavi da, unatoč tim okolnostima, u ovom slučaju Opći sud može ispitati dokaze iznesene u prilogima tužbi navedenim u točki 96. ove presude, tada bi valjalo utvrditi da ti dokazi ne omogućuju da se sa sigurnošću utvrdi opseg ove štete.
- 103 Naime, što se tiče priloga naslovljenog „Izvaci iz računa i dopisi bankarskih institucija”, on sadržava nekoliko dokumenata koje tužitelj nije pojedinačno identificirao. Opći sud ipak napominje da se čini da je riječ o dokumentima koji bi se mogli identificirati na sljedeći način:
- izvadak iz računa u banci Dexia od 30. srpnja 2010. (stranice 23. do 25. spisa prilogâ tužbi), u kojem se uopće ne navodi ime tužitelja kao vlasnika predmetnog računa;
  - potvrda o saldu izdana 28. lipnja 2010. za jedan tužiteljev račun u banci Belfius od 23. srpnja 2015. kojoj je priložen izvadak iz navedenog računa za razdoblje od 1. lipnja 2010. do 9. listopada 2010. (stranice 26. do 29. spisa prilogâ tužbi), pri čemu su se potvrda i izvadak u konačnici pokazali nerelevantnim jer tužitelj u replici izričito navodi da ih nije uzeo u obzir u ovom zahtjevu za naknadu štete;
  - izvaci iz dvaju tužiteljevih računa otvoreni u banci Société Générale (stranice 30. i 31. spisa prilogâ tužbi);
  - izvadak iz tužiteljeva štednog računa u društvima Amundi i Inter Expansion (stranice 32. i 33. spisa prilogâ tužbi);
  - dokument naslovljen „Portfolio Management Report” iz banke BNP Paribas Wealth Management, u kojem se uopće ne navodi ime tužitelja kao vlasnika predmetnog računa (stranice 34. do 38. spisa prilogâ tužbi);
  - tablica u kojoj se navode računi otvoreni u šest ustanova, kao i njihova procjena vrijednost i priroda, ali bez ikakva pojašnjenja o identitetu njihova vlasnika.
- 104 Stoga, osim činjenice da određeni prethodno navedeni dokumenti ne omogućuju da se utvrdi ime vlasnika predmetnog računa, na temelju nijednog elementa iz predmetnog priloga ne može se stvarno i izvjesno razumjeti kakvu je štetu navodno pretrpio tužitelj.
- 105 Ta nejasnoća tužiteljeve argumentacije ističe se u tumačenju pojašnjenja koje daje u replici jer bi u skladu s tim pojašnjenjima stoga trebalo uzeti u obzir samo imovinu povjerenu banci BNP Paribas. Međutim, navedena imovina, pod pretpostavkom da je u vlasništvu tužitelja, u skladu s dokumentom naslovljenim „Portfolio Management Report” preuzetim na stranicama 34. do 38. spisa prilogâ tužbi, iznosi 7 746 855 eura, odnosno znatno manje od 11 000 000 eura na kojima tužitelj u konačnici temelji izračun štete koju je navodno pretrpio.
- 106 Što se tiče priloga naslovljenog „Bankovni dopisi”, on sadržava tri dopisa triju bankarskih ustanova ili ustanova za upravljanje imovinom u kojima se samo navodi činjenica da te ustanove primjenjuju posljedice iz spornih akata, odnosno zamrzavanje tužiteljeve imovine i njihova želja da se poštuju propisi koji su na snazi. Što se tiče dopisa iz banke BNP Paribas Wealth Management od 11. veljače 2011., njegov autor dodaje da ne može prijeći na, kao što je to želio tužitelj, „konzervativno” i stoga sigurnije upravljanje njegovom imovinom (stranica 157. spisa prilogâ tužbi). Valja utvrditi da ti dokumenti ne omogućuju da se utvrdi opseg štete koju tužitelj navodi. Iz prethodnih dodatnih razmatranja proizlazi da bi njegov zahtjev za naknadu štete koja se odnosi na kapitalni gubitak do kojeg je došlo zbog nedostatka dinamičnog upravljanja njegovom financijskom imovinom u svakom slučaju trebalo odbiti kao neosnovan.

107 S obzirom na zaključak iz točke 101. ove presude, zahtjev za naknadu štete koja se odnosi na kapitalni gubitak do kojeg je došlo zbog nedostatka dinamičnog upravljanja financijskom imovinom treba odbaciti kao nedopušten a da nije potrebno ispitati je li tužitelj podnio dokaz o uzročnoj vezi.

2) Gubitak dobiti u okviru upravljanja nekretninama

108 Što se tiče gubitka dobiti koju je ostvario upravljanjem svojim nekretninama, tužitelj navodi da je upravljanje dvama stanovima u Francuskoj i Belgiji čiji je vlasnik postalo nemoguće nakon donošenja spornih akata jer više nije mogao primiti stanarine, plaćati radove i police osiguranja.

109 Tužitelj u replici pojašnjava da članak 29. stavak 2. točka (b) Uredbe br. 267/2012, koji omogućuje da se nastave primiti stanarine za važeće ugovore o najmu, nije bio primjenjiv u slučaju stana u Francuskoj koji nije bio unajmljen na dan kada je tužiteljevo ime prvi put uvršteno na popise osoba i subjekata na koje se primjenjuju mjere ograničavanja zbog manjih radova koji su se u tom stanu trebali provesti. Na temelju ugovora potpisanog 18. listopada 2014., nakon ukidanja spornih mjera donesenih protiv njega, tužitelj tvrdi da vrijednost najma predmetnog stana iznosi 2500 eura mjesečno, tako da se izgubljena zarada koja odgovara neiznajmljivanju može procijeniti na iznos od 102 500 eura.

110 Vijeće, koje podupire Komisija, osporava tužiteljevu argumentaciju.

111 Najprije, kao što je to navedeno u točki 96. ove presude, tužba treba sadržavati, *inter alia*, tužbeni zahtjev te po potrebi dokaze i dokazne prijedloge. Usto, dodatan dokaz može se podnijeti u fazi replike samo ako je kašnjenje opravdano.

112 Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi da, u točki 68. tužbe, jedinjoj točki te tužbe koja se odnosi na štetu proizašlu iz nemogućnosti da upravlja svojim nekretninama, tužitelj samo tvrdi da navedena šteta proizlazi iz činjenice da „nije mogao primiti stanarine, plaćati radove i osiguranja itd.” i izričito ne podnosi nikakav dokument ili element kojim se može potkrijepiti ta tvrdnja, dokazati da ima vlasničke listove i podnijeti dokaz o šteti i uzročnoj vezi. Točno je da je tužitelj, što se tiče isključivo stana čiji je vlasnik u Francuskoj, u replici iznio prilog C.2 koji sadržava tri dokumenta, odnosno ugovor o najmu potpisan 18. listopada 2014., porezno rješenje iz 2013. „porezi na prazne stanove” doneseno 29. listopada 2013. i dopis od 20. listopada 2014. upućen poreznoj upravi. Međutim, iako su ta tri dokumenta sastavljena prije podnošenja ove tužbe, tužitelj uopće ne opravdava njihovo nepravodobno podnošenje u fazi replike. Stoga prilog C.2 replici treba odbaciti kao nedopušten. S obzirom na prethodna razmatranja, prethodno navedeni zahtjev za naknadu dijela štete stoga treba odbaciti kao nedopušten.

113 Usto, čak i pod pretpostavkom da se, u ovom slučaju, navedeni zahtjev i prilog C.2 proglaše dopuštenim, valjalo bi utvrditi da tužitelj ne podnosi nikakav dokaz u pogledu stvarnog i izvjesnog postojanja navodne štete. Naime, osobito valja utvrditi da tužitelj ne podnosi ni dokaz o svojim vlasničkim listovima koji se odnose na dva stana za koja tvrdi da je njihov vlasnik ni o tome da su te nekretnine bile namijenjene za iznajmljivanje u trenutku donošenja spornih akata.

114 Osim toga, suprotno onomu što tvrdi, sporni akti ga ni na koji način nisu sprečavali da nastavi boraviti u stanu čiji je vlasnik, iako je to bio slučaj ranije, tim više jer je, kao što na to podsjeća u točki 65. tužbe, u trenutku donošenja spornih akata imao francusko državljanstvo i boravio u Francuskoj.

115 Iz prethodnih dodatnih razmatranja proizlazi da tužitelj ne podnosi dokaz o navodnoj šteti povezanoj s dvama stanovima čiji je vlasnik u Francuskoj i Belgiji, tako da njegov zahtjev za naknadu štete koja se odnosi na gubitak dohotka od najma u svakom slučaju treba odbiti kao neosnovan.

116 S obzirom na zaključak iz točke 112. ove presude, zahtjev za naknadu dijela štete koja se odnosi na tužiteljevu nemogućnost da upravlja svojim nekretninama treba odbaciti kao nedopušten a da nije potrebno ispitati je li tužitelj podnio dokaz o uzročnoj vezi.

3) *Gubici ostvareni u europskim društvima*

117 Što se tiče gubitaka ostvarenih u europskim društvima, tužitelj navodi da je prilikom donošenja spornih akata držao 26 % udjela u francuskom društvu Codefa Connectique S. A. S. (u daljnjem tekstu: Codefa) i bio dioničar njemačkih društava Decom Technology GmbH (u daljnjem tekstu: Decom) i Senteg GmbH posredstvom belgijskog društva Soreltek S. A. Navedeni akti doveli bi do nepremostivih poteškoća za navedena društva i stoga do njihove deprecijacije. Kako bi dokazao postojanje imovinske štete koju su pretrpjeli Codefa i Decom, tužitelj dostavlja izvješće od 21. srpnja 2015. koje je izradilo društvo ovlaštenih računovođa upisano u strukovno računovodstveno udruženje regije Paris Île-de-France (Francuska), sadržano u Prilogu A.14 tužbi (u daljnjem tekstu: izvješće ovlaštenih računovođa).

118 Vijeće, koje podupire Komisija, osporava tužiteljevu argumentaciju.

i) *Gubici ostvareni u Sentegu i Decomu*

119 Što se tiče zahtjeva za naknadu štete koja se odnosi na gubitke ostvarene u Sentegu i Decomu, Vijeće, koje podupire Komisija, smatra da je taj zahtjev nedopušten. Naime, tužitelj ne drži nikakav udjel u tim društvima. Što se tiče Sorelteka, koji drži 80 % udjela u Decomu i 20 % udjela u Sentegu i za koji tužitelj tvrdi da je njegov jedini ekonomski vlasnik, iz njegovog statuta ili drugih elemenata spisa ne proizlazi da je izravno ili neizravno u vlasništvu tužitelja jer je u 99-postotnom vlasništvu luksemburškog društva Wirkkraft S. A. i u 1-postotnom vlasništvu trećeg društva. Čak i da je tužitelj ekonomski vlasnik Wirkkrafta, njegov pravni interes bio bi previše neizravan u odnosu na Senteg ili Decom.

120 Tužitelj u replici tvrdi da je imatelj vrijednosnih papira u Wirkkraftu koji glase na donositelja, da ih može dostaviti po potrebi, osigurava ukupno financiranje tog društva i da je jedini ekonomski vlasnik Wirkkrafta i Sorelteka.

121 Na prvom mjestu, što se tiče Sorelteka, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 99. ove presude, Opći sud nije dužan u prilogima tražiti i identificirati tužbene razloge i argumentima na kojima smatra da se tužba temelji. Međutim, u ovom slučaju, u točki 76. tužbe tužitelj samo tvrdi da je „utvrđen kao jedini ekonomski vlasnik” Sorelteka. U potporu toj tvrdnji, samo upućuje, bez ikakva pojašnjenja, na četiri dokumenta sadržana u Prilogu A.13 tužbi.

122 U svakom slučaju, čak i ako se pretpostavi da bi, u ovom slučaju, Opći sud mogao tražiti i identificirati elemente koji mogu potkrijepiti tu tužiteljevu tvrdnju, valjalo bi utvrditi da to nije moguće na temelju nijednog od navedenih dokumenata sadržanih u Prilogu A.13 tužbi.

123 Naime, kao prvo, u Soreltekovu statutu, kako je upisan u *Moniteur belge* (vidjeti stranice 269. do 271. spisa prilogâ tužbi), uopće se ne navodi navodni status tužitelja kao jedinog ekonomskog vlasnika u tom društvu. K tomu, iz tog statuta proizlazi da 209 od 210 Soreltekovih udjela, odnosno malo više od 99 % navedenih udjela, drži Wirkkraft, a ostatak udjela drži društvo Transnational Consulting Group. Osim toga, očito je da tužitelj ne obnaša dužnosti direktora ni glavnog direktora Sorelteka (vidjeti stranicu 271. spisa prilogâ tužbi).

- 124 Kao drugo, dvama dopisima koja je banka Dexia uputila Sorelteku, od 11. kolovoza 2010. i 8. rujna 2010. (stranice 272. i 273. spisa prilogâ tužbi), navedeno društvo obavještava se o tome da su na zahtjev procureura du Roi de Bruxelles (državni odvjetnik u Bruxellesu (Belgija)) njegova dva računa blokirana, a potom likvidirana. Ni u kojem se slučaju ne navodi nikakav status tužitelja kao jedinog ekonomskog vlasnika tog društva.
- 125 Kao treće, u dopisu od 11. veljače 2014. (preuzetom dva puta u dva primjerka na stranicama 274. i 275. spisa prilogâ tužbi), koji je odvjetnički ured uputio državnom odvjetništvu u Bruxellesu, navodi se samo status potpisnikâ kao „odvjetnikâ tužitelja i njegova društva SA Soreltek” i zahtjev za povrat sredstava s bankovnih računa njihovih klijenata. Nijednim elementom iz tog dopisa ne može se potkrijepiti navodni status tužitelja kao jedinog ekonomskog vlasnika Sorelteka.
- 126 Kao četvrto, državni odvjetnik u Bruxellesu dopisom od 6. prosinca 2013. (stranica 276. spisa prilogâ tužbi) obavještava tužiteljeva odvjetnika da je „taj dan naložio oslobodenje zaplijenjenih računa u tom spisu predmeta protiv F. Mahmoudiana i SA Sorelteka” i da dostavlja presliku zahtjeva koji je „banka ING uputila O. C. S. C.-u u pogledu spisa o vrijednosnim papirima F. Mahmoudiana (Vrijednosni papiri Befimmo SCA-SICAFI)”. Ni u kojem se slučaju ne navodi nikakav status tužitelja kao jedinog ekonomskog vlasnika Sorelteka.
- 127 Osim toga, valja istaknuti da je tužitelj, u točki 93. replike, samo ponovio da je ekonomski vlasnik Sorelteka i da je iz toga zaključio da je to društvo dio njegove imovine.
- 128 Na drugom mjestu, što se tiče Wirkkrafta, valja utvrditi da tužitelj u tužbi ne podnosi nijedan element kojim se može potkrijepiti njegova tvrdnja iz točke 92. replike prema kojoj je ekonomski vlasnik i imatelj vrijednosnih papira koji glase na donositelja u tom društvu. K tomu, u replici, s jedne strane, navodi da je „spreman” podnijeti izvornik navedenih vrijednosnih papira i, s druge strane, tvrdi da „[f]inanciranje [...] Wirkkrafta u potpunosti osigurava tužitelj koji je njegov ‚ekonomski vlasnik’ kao što proizlazi iz izjave u [p]rilogu C.6”.
- 129 Međutim, s jedne strane, s obzirom na odredbe članaka 76. i 85. Poslovnika, tužitelj je u fazi tužbe bio dužan podnijeti dokaze da je, kao što to tvrdi, imatelj vrijednosnih papira u Wirkkraftu koji glase na donositelje. Ni na koji način ne pokušava objasniti zašto ni u fazi replike nije podnio takav dodatni dokaz.
- 130 S druge strane, što se tiče izjave navedene u prilogu C.6 replici, valja istaknuti da, iako je sastavljena 9. prosinca 2013., odnosno malo manje od dvije godine prije podnošenja ove tužbe, tužitelj uopće ne opravdava činjenicu da je podnesena u fazi replike. Prema tome, prilog C.6 replici, za koji se pokazalo da sadržava samo običnu izjavu pod prisegom koju je potpisao tužitelj i koja uopće nije potkrijepljena, treba odbaciti kao nedopušten.
- 131 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da tužitelj nije dokazao da je, kao što to tvrdi, „ekonomski vlasnik” i imatelj vrijednosnih papira u Wirkkraftu koji glase na donositelja.
- 132 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja smatrati da se tužitelj, u svakom slučaju, u nedostatku bilo kakvog dokaza u prilog svojim tvrdnjama, u okviru podnošenja svojeg zahtjeva za naknadu štete koja se odnosi na gubitke ostvarene u Sentegu i Decomu, pozvao na štetu čije stvarno postojanje nije dokazao, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 86. ove presude.
- 133 Slijedom toga, potonji zahtjev valja odbaciti kao nedopušten i, u svakom slučaju, odbiti kao neosnovan.

ii) Gubici povezani s Codefom

- 134 Što se tiče zahtjeva za naknadu štete koja se odnosi na gubitke povezane s Codefom, kako bi dokazao imovinsku štetu koju tvrdi da je pretrpio u pogledu Codefe, tužitelj se poziva, s jedne strane, na izvješće ovlaštenih računovođa i, s druge strane, na nekoliko preslika dokumenata koji se odnose na Codefu, podnesenih u Prilogu A.5 tužbi.
- 135 Na prvom mjestu, valja ocijeniti dokaznu vrijednost izvješća ovlaštenih računovođa.
- 136 U tom pogledu, budući da ne postoji propis Unije o pojmu dokaza, sud Unije utvrdio je načelo slobodnog izvođenja dokaza ili slobode u odabiru dokaznih sredstava koje se treba shvatiti kao mogućnost da se radi dokazivanja određene činjenice pozove na bilo kakva dokazna sredstva, kao što su iskazi svjedoka, dokazi u pisanom obliku, priznanja itd. (vidjeti u tom smislu presude od 23. ožujka 2000., *Met-Trans i Sagpol*, C-310/98 i C-406/98, EU:C:2000:154, t. 29., od 8. srpnja 2004., *Dalmine/Komisija*, T-50/00, EU:T:2004:220, t. 72. i mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Mengozzija u predmetu *Archer Daniels Midland/Komisija*, C-511/06 P, EU:C:2008:604, t. 113. i 114.). Shodno tomu, sud Unije utvrdio je načelo slobodne ocjene dokaza prema kojem je utvrđivanje vjerodostojnosti ili, drugim riječima, dokazne vrijednosti dokaza prepušteno osobnom uvjerenju suca (presuda od 8. srpnja 2004., *Dalmine/Komisija*, T-50/00, EU:T:2004:220, t. 72. i mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Mengozzija u predmetu *Archer Daniels Midland/Komisija*, C-511/06 P, EU:C:2008:604, t. 111. i 112.).
- 137 Za utvrđivanje dokazne vrijednosti dokumenta mora se u obzir uzeti više elemenata, kao što su podrijetlo dokumenta, okolnosti njegove izrade, njegov adresat, njegov sadržaj, te se upitati izgledaju li prema tim elementima informacije, koje on sadržava, smisleno i vjerodostojno (presude od 15. ožujka 2000., *Cimenteries CBR i dr./Komisija*, T-25/95, T-26/95, T-30/95 do T-32/95, T-34/95 do T-39/95, T-42/95 do T-46/95, T-48/95, T-50/95 do T-65/95, T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95, EU:T:2000:77, t. 1838. i od 7. studenoga 2002., *Vela i Tecmagrind/Komisija*, T-141/99, T-142/99, T-150/99 i T-151/99, EU:T:2002:270, t. 223.).
- 138 U tom je kontekstu sud Unije već zaključio da se analiza koju je tužitelj podnio ne može smatrati neutralnim i neovisnim stručnim mišljenjem jer ju je sam tužitelj zatražio i financirao i jer je sastavljena na temelju baza podataka koje je on stavio na raspolaganje a da točnost ili relevantnost tih podataka nije bila predmet bilo kakve neovisne provjere (vidjeti u tom smislu presudu od 3. ožujka 2011., *Siemens/Komisija*, T-110/07, EU:T:2011:68, t. 137.).
- 139 Sud Unije također je već imao priliku navesti da stručno mišljenje može imati dokaznu snagu samo na temelju svojeg objektivnog sadržaja i da puka nepotkrijepljena tvrdnja u takvom dokumentu nije sama po sebi uvjerljiva (vidjeti u tom smislu presudu od 16. rujna 2004., *Valmont/Komisija*, T-274/01, EU:T:2004:266, t. 71.).
- 140 Dokaznu vrijednost izvješća ovlaštenih računovođa valja u ovom slučaju ocijeniti s obzirom na načela navedena u točkama 136. do 139. ove presude.
- 141 U tom pogledu valja napomenuti da je izvješće ovlaštenih računovođa sastavilo društvo ovlaštenih računovođa upisano u strukovno računovodstveno udruženje regije Paris Île-de-France. Iz dopisa navedenog na stranicama 2. i 3. navedenog izvješća, od 21. srpnja 2015. koje je upućeno tužitelju, proizlazi da je, u skladu s uvjetima utvrđenima na sastanku od 18. lipnja 2015., cilj zadaće koju je tužitelj povjerio tom društvu bio procijeniti štete koje su mu sporne mjere nanijele u pogledu njegova udjela u kapitalu Codefe i Decoma. Za provedbu te zadaće u tom se dopisu osobito navodi da je „[t]o izvješće izrađeno na temelju dokumenata koje nam je dostavio Fereydoun Mahmoudian”. Iz teksta navedenog dopisa proizlazi da je izvješće ovlaštenih računovođa sastavljeno na tužiteljev zahtjev kako

bi se u okviru ovog spora dokazalo stvarno postojanje i opseg navodne imovinske štete te da se uglavnom temelji na dokumentima koje je dostavio tužitelj. Važno je naglasiti da navedeni dokumenti, na koje se ponegdje upućuje u bilješkama, nisu priloženi izvješću ovlaštenih računovođa.

- 142 Zbog konteksta u kojem je izvješće ovlaštenih računovođa bilo sastavljeno i na temelju načela navedenih u točkama 136. do 139. ove presude dokaznu vrijednost tog izvješća treba relativizirati. Ono se ne može smatrati dostatnim za dokazivanje onoga što je sadržano u njemu, osobito što se tiče stvarnog postojanja i opsega navodne štete. Ono bi najviše moglo vrijediti kao *prima facie* dokaz, pod uvjetom da je potkrijepljen drugim dokazima.
- 143 Kao drugo, što se tiče preslika dokumenata koji se odnose na Codefu, podnesenih u Prilogu A.5 tužbi, ali i izvješća ovlaštenih računovođa na koje tužitelj općenito upućuje u točki 71. tužbe, najprije valja podsjetiti da, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 99. ove presude, Opći sud nije dužan u prilogima tražiti i identificirati tužbene razloge i argumente na kojima smatra da se tužba temelji. To je tim više slučaj kada prilog pripada spisu koji obuhvaća nekoliko dokumenata koji se odnose na predmet ili osobu i koji su preuzeti na velikom broju stranica. U tom slučaju, ako stranka koja ih je dostavila ne upućuje izričito na elemente i ulomke navedenih priloga koje želi istaknuti kako bi dokazala osnovanost svoje argumentacije, s obzirom na prethodno navedenu sudsku praksu, dokazna i pomoćna vrijednost takvih priloga izrazito je smanjena.
- 144 To je ovdje očito slučaj s Prilogom A.5 tužbi koji obuhvaća, kao što tvrdi tužitelj, „[p]reslike dokumenata koji se odnose na društvo CODEFA”, koji su preuzeti na stranicama 41. do 154. spisa prilogâ tužbi, odnosno na ukupno 114 stranica. Budući da se u tužbi ne upućuje izričito na elemente sadržane na tih 114 stranica Priloga A.5, valja smatrati da tužitelj nije dokazao osnovanost svoje argumentacije o kojoj je ovdje riječ.
- 145 Što se tiče općenitog upućivanja u točki 71. tužbe na izvješće ovlaštenih računovođa kako bi se dokazalo postojanje štete koju je pretrpio tužitelj, osobito u pogledu njegovih udjela u Codefi, ponovno valja smatrati, s obzirom na odredbe članka 76. Poslovnika i sudsku praksu navedenu u točki 99. ove presude, da se takvim općenitim upućivanjem na navedeno izvješće, preuzeto na stranicama 277. do 290. spisa prilogâ tužbi, ne može umanjiti izostanak bitnih elemenata pravne argumentacije koji se moraju nalaziti u tužbi.
- 146 Kao treće, što se tiče njegova zahtjeva za naknadu štete koja se odnosi na gubitke povezane s Codefom, tužitelj tvrdi da je, nakon donošenja spornih akata protiv tužitelja i Fulmena, Codefa imala poteškoće, tako da nije mogao dobiti otplatu zajmova koje joj je dodijelio, u iznosu od 220 000 eura, niti ostvariti povrat svojeg ulaganja u to društvo u 2009. u okviru kupnje dionica. U skladu s navedenim poteškoćama, tužitelj tvrdi da je u listopadu 2010. banka Société Générale zatvorila Codefin račun i poništila odobrenje prekoračenja na koje je imala pravo. K tomu, nije mogla otvoriti račun u drugoj bankarskoj ustanovi. Naposljetku, zbog sankcija izrečenih tužitelju i Fulmenu, nije mogla primiti francusku državnu potporu koja se dodjeljuje poduzetnicima u poteškoćama, iako je na nju imala pravo. Zbog nedostatka financijske potpore koju je mogao osigurati dioničar, te financijske poteškoće dovele su 2012. do njezine likvidacije.
- 147 Kao prvo, što se tiče dvaju zajmova u ukupnom iznosu od 220 000 eura koje je tužitelj navodno dodijelio Codefi, najprije valja utvrditi da, u bilješci u točki 72. tužbe, tužitelj upućuje isključivo i bez ikakva pojašnjenja na Prilog A.5 tužbi. Prema tome, tužitelj nije podnio dokaz o postojanju tih dvaju zajmova, tako da, s obzirom na odredbe članka 76. Poslovnika, tu argumentaciju treba odbaciti kao nedopuštenu.
- 148 Usto, čak i pod pretpostavkom da se takvo upućivanje, u ovom slučaju, smatra dovoljnim, tako da je Opći sud ovlašten ispitati u Prilogu A.5 tužbi dokazuje li neki dokument postojanje predmetnih zajmova, valjalo bi barem uzeti u obzir dva dokumenta preuzeta, s jedne strane, na stranicama 43. i 44. odnosno, s druge strane, na stranicama 45. i 46. spisa prilogâ tužbi. Ta dva dokumenta sastoje se

od dva ugovora o zajmu sklopljena između Codefe, kao zajmoprimca, i tužitelja, kao zajmodavca, u iznosu od 70 000 eura odnosno 150 000 eura, to jest u ukupnom iznosu od 220 000 eura za koji se pokazalo da odgovara iznosu na koji se poziva tužitelj. Međutim, valja istaknuti da, kao što je to sam tužitelj priznao na raspravi, ta dva ugovora, sastavljena na engleskom jeziku, nisu ni parafirana ni potpisana. U tim okolnostima, čak i ako se pretpostavi da je argumentacija koja se temelji na tim dvama dokumentima dopuštena, njihova dokazna vrijednost bila bi znatno ograničena jer se na temelju tih dokumenata ne može sa sigurnošću utvrditi postojanje potraživanja na kojem tužitelj temelji svoj zahtjev za naknadu predmetne štete. Taj se zaključak ne može ocijeniti s obzirom na činjenicu da, kao što je tužitelj na to uputio na raspravi, iz podataka o Codefinim obvezama bilance (financijska izvješća od 30. lipnja 2011.), preuzetim na stranicama 80. i 81. spisa prilogâ tužbi, proizlazi da se u rubrici „Bankovna prekoračenja i potpore”, u retku 455002 „MAHMOUDIAN Féreidoun” navodi dug u iznosu od 220 000 eura neto na dan 30. lipnja 2011. Naime, budući da je Codefa likvidirana više od šest mjeseci nakon donošenja tih financijskih izvješća, nije moguće sa sigurnošću utvrditi da zajmovi koje je tužitelj dodijelio Codefi u međuvremenu nisu djelomično ili čak u cijelosti vraćeni. Prema tome, čak i ako se pretpostavi da Opći sud može uzeti u obzir taj dokument iz Priloga A.5 tužbi, na koji tužitelj nije izričito uputio u tužbi, u svakom slučaju, takvim navođenjem ne može se dokazati stvarno postojanje navodne štete.

- 149 Kao drugo, što se tiče odluke banke Société Générale da zatvori Codefine račune i poništi odobrenje prekoračenja na koje je imala pravo, najprije valja utvrditi da, u bilješci u točki 73. tužbe, tužitelj isključivo i bez drugog pojašnjenja upućuje na „[p]rilog A.5, vidjeti dopis banke Société Générale od 2. 9. 2010.”. Kao što se već razmatralo u točki 144. ove presude, takvo upućivanje nije dovoljno kad je riječ o prilogu koji sadržava brojne dokumente preuzete na ukupno 114 stranica. Prema tome, tužitelj nije podnio dokaz o postojanju takvih odluka koje je donijela banka Société Générale, tako da, s obzirom na odredbe članka 76. Poslovnika, taj argument treba odbaciti kao nedopušten.
- 150 Usto, čak i kad bi se u ovom slučaju moglo smatrati da je takvo upućivanje dovoljno, tako da bi Opći sud u Prilogu A.5 tužbi trebao ispitati koji je dokument „dopis banke Société Générale od 2. 9. 2010.”, tada bi se moglo utvrditi da je navedeni dokument preuzet na stranici 1. Priloga A.5, odnosno na stranici 41. spisa prilogâ tužbi. Međutim, valja istaknuti da, kao što je to tužitelj sam priznao na raspravi, iz teksta tog dopisa banke Société Générale nipošto ne proizlazi da su zatvaranje Codefina računa, kao i to što je povučeno odobrenje prekoračenja od 80 000 eura na koje je imala pravo posljedica donošenja spornih akata.
- 151 Kao treće, što se tiče toga da je druga bankarska ustanova odbila otvoriti bankovni račun na ime Codefe zbog spornih akata donesenih protiv tužitelja, valja utvrditi da ta tvrdnja iz tužbe nije potkrijepljena nikakvim dokazom. Prema tome, s obzirom na odredbe članka 76. Poslovnika, taj argument treba odbaciti kao nedopušten.
- 152 Kao četvrto, što se tiče tvrdnje prema kojoj Codefa nije mogla primiti potporu koja se uobičajeno dodjeljuje poduzetnicima u poteškoćama iako je na nju imala pravo, valja ponovno utvrditi da ta tvrdnja iz tužbe nije potkrijepljena nikakvim dokazom. Prema tome, s obzirom na odredbe članka 76. Poslovnika, taj argument treba odbaciti kao nedopušten.
- 153 Kao peto, što se tiče tvrdnje prema kojoj tužitelj, zbog Codefine likvidacije, nije mogao „izravno ili neizravno ostvariti povrat svojeg ulaganja [u okviru] kupnje dionica u 2009.”, valja utvrditi da taj argument naveden u tužbi nije potkrijepljen nikakvim dokazom. Konkretno, tužitelj ne pojašnjava ni ukupan iznos koji je uložio za stjecanje dionica u Codefi ni broj udjela ni njihovu nominalnu vrijednost. Prema tome, s obzirom na odredbe članka 76. Poslovnika, taj argument treba odbaciti kao nedopušten.

154 S obzirom na sva prethodna razmatranja, budući da su argumenti izneseni u potporu zahtjevu za naknadu štete koja se odnosi na gubitke povezane s Codefom djelomično nedopušteni, a djelomično neosnovani, tužitelj nije potkrijepio navedeni zahtjev. Stoga valja zaključiti da taj zahtjev treba odbiti kao neosnovan.

155 Slijedom toga, s obzirom na zaključke iz točaka 133. i 154. ove presude, zahtjev za naknadu štete koja se odnosi na gubitke koje je tužitelj ostvario u europskim društvima treba odbaciti kao djelomično nedopušten i odbiti kao djelomično neosnovan.

4) Zakonski troškovi nastali radi djelomičnog odmrzavanja tužiteljevih financijskih sredstava, a potom radi oslobođenja zaplijenjenih bankovnih računa

156 Što se tiče zakonskih troškova nastalih radi djelomičnog odmrzavanja financijskih sredstava, a potom radi oslobođenja zaplijenjenih bankovnih računa, tužitelj tvrdi da mu nije prosljeđena nikakva informacija o postupku koji treba slijediti kako bi imao dovoljno financijskih sredstava za pokrivanje osobnih troškova. Stoga, kako bi mu se odmrznulo 1000 eura mjesečno, obratio se odvjetničkom uredu u Francuskoj koji mu je dostavio račun nagrade za svoj rad u iznosu od 8875 eura. Na sličan je način ovlastio odvjetnički ured u Belgiji, najprije za intervenciju pred belgijskim tijelima, a potom, nakon presude od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775), za poduzimanje potrebnih koraka kako bi se oslobodili njegovi zaplijenjeni bankovni računi, čime se opravdava račun nagrade za rad od 8838 eura. U konačnici, predmetni zakonski troškovi nagrade za rad stoga iznose 17 713 eura.

157 U fazi replike tužitelj ističe da je, s obzirom na njegovu dob i osobnu situaciju, bila potrebna pomoć specijaliziranog savjetnika kako bi učinkovito ostvario svoja prava pred bankama i javnim tijelima; činjenica da je bila potrebna godina dana kako bi se odmrznuli iznosi potrebni za njegove osnovne troškove dokazuje da je taj sukob bio složen i težak; k tomu, iz sadržaja spisa proizlazi da je blokiranje njegovih računa u Belgiji bilo izravno povezano sa spornim aktima.

158 Vijeće, koje podupire Komisija, osporava tužiteljevu argumentaciju.

159 Na ime štete koja se odnosi na zakonske troškove koji su nastali radi djelomičnog odmrzavanja njegovih financijskih sredstava u Francuskoj i Belgiji tijekom spornog razdoblja, a potom radi oslobođenja njegovih zaplijenjenih bankovnih računa, tužitelj u biti traži naknadu nagrade za rad odvjetnikâ koju je u tu svrhu platio. Slijedom toga, u prilogu tužbi iznosi, s jedne strane, prepisku između odvjetničkog ureda sa sjedištem u Francuskoj s direction générale du Trésor (Glavna uprava državne riznice, Francuska) te prepisku između odvjetničkog ureda sa sjedištem u Belgiji s državnim odvjetništvom u Bruxellesu i, s druge strane, dva računa nagrade za rad koja su izdali predmetni odvjetnički uredi. Valja smatrati da pod „sporno razdoblje” tužitelj misli na razdoblje od prvog uvrštenja njegova imena 26. srpnja 2010. (vidjeti točku 10. ove presude) do brisanja navedenog imena sa spornih popisa 19. prosinca 2013. (vidjeti točku 22. ove presude) (u daljnjem tekstu: sporno razdoblje).

160 U tom pogledu, što se tiče dokaza o stvarnom postojanju štete koji je tužitelj, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 86. ove presude, dužan podnijeti a da pritom nije potrebno odlučiti o pitanju je li tužitelj, u okviru nacionalnih postupaka o kojima je riječ u ovom slučaju, bio dužan koristiti se odvjetničkim uslugama, valja utvrditi da samo iznosi dva računa nagrade za rad koja su ispostavili njegovi odvjetnici, a koja su upućena njemu osobno, u ukupnom iznosu od 17 713 eura. Suprotno tomu, ne podnosi nikakav dokaz o tome da su ta dva računa nagrade za rad zaista podmirena, nego štoviše, s obzirom na to da traži naknadu za te račune na temelju ovog zahtjeva za naknadu štete, ni o tome da ih je podmirio vlastitim sredstvima.

- 161 U tim okolnostima valja zaključiti da tužitelj očito nije podnio uvjerljive dokaze o postojanju i opsegu štete na koju se poziva u pogledu odvjetničkih troškova koje je odlučio snositi u okviru usluga pomoći pred francuskim i belgijskim nacionalnim tijelima. Tako očito nije dokazao da je šteta, koja se odnosi na zakonske troškove koji su nastali u Francuskoj i Belgiji te za koju traži naknadu, stvarna i izvjesna. Slijedom toga, zahtjev za naknadu troškova odvjetničkog zastupanja koje je tužitelj imao u Francuskoj i Belgiji treba odbiti (vidjeti u tom smislu rješenje od 7. veljače 2018., AEIM i Kazenas/Komisija, T-436/16, neobjavljeno, EU:T:2018:78, t. 46. i 47.).
- 162 S obzirom na zaključke iz točaka 107., 116., 155. i 161. ove presude, zahtjev za naknadu navodno pretrpljene imovinske štete valja odbaciti kao djelomično nedopušten, i u svakom slučaju neosnovan, i odbiti kao djelomično neosnovan.

b) Navodna neimovinska šteta i postojanje uzročne veze

- 163 Tužitelj tvrdi da su mu donošenje spornih akata i zadržavanje uvrštenja njegova imena na sporne popise uzorkovali dvije vrste neimovinske štete, odnosno, s jedne strane, štetu nanесenu njegovoj časti i ugledu, za koju traži iznos od 100 000 eura i, s druge strane, bol koja iz toga proizlazi s obzirom na poteškoće u njegovu svakodnevnom životu i narušavanja njegova zdravlja, za koju traži iznos od 500 000 eura.
- 164 U svojem odgovoru na pitanje postavljeno u okviru druge mjere upravljanja postupkom u pogledu posljedica koje je presuda od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402) imala na ovaj predmet, smatra da, s obzirom na otegotne okolnosti i, osobito, na zlouporabu ovlasti koju je počinilo Vijeće, potpuna naknada njegove neimovinske štete zahtijeva veći iznos od onog utvrđenog u prethodno navedenoj presudi.
- 165 Vijeće, koje podupire Komisija, smatra da treba odbiti zahtjev za naknadu navodne neimovinske štete.

1) Nanošenje štete časti i ugledu

- 166 Tužitelj tvrdi da je do nanošenja štete njegovoj časti i ugledu došlo donošenjem i objavom spornih akata što mu je uzrokovalo neimovinsku štetu različitu od imovinske štete koja proizlazi iz utjecaja na njegove osobne odnose s trećim stranama.
- 167 Osim toga, poništenje *a posteriori* spornih akata ne omogućuje potpunu naknadu neimovinske štete koju je pretrpio zbog štete koja je tako nanесena njegovoj časti i ugledu, a koju je produljila i naglasila činjenica da je Vijeće iscrpilo sva moguća pravna sredstva. Vijeće je tek u okviru žalbenog postupka prvi put utvrdilo postojanje povjerljivih elemenata kojima se opravdava donošenje spornih akata, a koje nikada nije utvrđeno. Neovisno o njegovu protivljenju koje je bilo osnovano, Vijeće je odlučilo, bez ikakvog dokaza i ikakve provjere, zadržati uvrštenje njegova imena na sporne popise tijekom gotovo tri i pol godine, od 26. srpnja 2010. do 19. prosinca 2013.
- 168 Informacija o uvrštenju njegova imena na sporne popise na određen se način širila u javnosti, osobito zahvaljujući tomu što se Vijeće obratilo medijima, i to u iranskim poslovnim krugovima i u Europi, čime se dodatno naštetilo njegovu ugledu.
- 169 U odgovoru na argumente Vijeća, tužitelj prigovara da je Opći sud, u presudi od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986), priznao da neimovinska šteta može proizlaziti, pod određenim uvjetima, iz mjera ograničavanja a da pritom nije razlikovao fizičke i pravne osobe; BBC-jeve emisije i reportaža francuskog televizijskog programa TF1 prikazana 6. srpnja 2014., na koje tužitelj upućuje, dokazuju opseg medijske pokrivenosti njegova slučaja i upućuju na punu veličinu neimovinske štete koju je pretrpio jer ga je Vijeće stigmatiziralo osobito u Francuskoj i općenito na zapadu.

- 170 Što se tiče nanošenja štete tužiteljevoj časti i ugledu, Vijeće, koje podupire Komisija, osporava tužiteljevu argumentaciju.
- 171 Kao prvo, tvrdi da, što se tiče naknade neimovinske štete, nanošenje štete ugledu fizičke osobe treba razlikovati od nanošenja štete društvu koje obavlja trgovačku djelatnost. Stoga ovaj slučaj treba osobito usporediti sa slučajem iz predmeta u kojem je donesena presuda od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), a ne sa slučajem iz predmeta u kojem je donesena presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986). Dakle, poništenje spornih akata donesenih protiv tužitelja, koji je fizička osoba, predstavlja primjeren oblik naknade štete nanosene njegovu ugledu.
- 172 Kao drugo, tužitelj nije podnio nikakav opipljiv dokaz o nanošenju štete osobnom ugledu ili časti ili, drugim riječima, stvarnom i izvjesnom postojanju štete na koju se poziva.
- 173 Na prvom mjestu, valja najprije ispitati argument Vijeća prema kojem štetu nanosenu ugledu fizičke osobe treba, što se tiče naknade neimovinske štete, razlikovati od štete nanosene ugledu društva koje obavlja trgovačku djelatnost. Stoga je ovaj slučaj osobito sličan slučajevima iz predmeta u kojima su donesene presude od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331) i od 18. veljače 2016., Jannatian/Vijeće (T-328/14, neobjavljena, EU:T:2016:86), a ne slučaju iz predmeta u kojem je donesena presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986) jer poništenje spornih akata donesenih protiv tužitelja, koji je fizička osoba, predstavlja primjeren oblik naknade štete nanosene njegovu ugledu. Za razliku od trgovačkog društva, koje bi zbog nanošenja štete njegovu ugledu imalo financijske posljedice i čija bi se šteta mogla izračunati u novcima, teško je isto načelo primijeniti na fizičku osobu.
- 174 Ne može se prihvatiti taj argument Vijeća, kojim se pretpostavlja da je Sud, na temelju izvanugovorne odgovornosti Unije u području naknade neimovinske štete proizašle iz narušavanja ugleda, utvrdio razliku između fizičke i pravne osobe. Naime, s jedne strane, valja utvrditi da je Sud, u točki 72. presude od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), samo utvrdio da priznavanje nezakonitosti akta o kojem je riječ u tom predmetu, čija su priroda i cilj slični prirodi i cilju spornih akata, može popraviti položaj tužitelja u tom predmetu, koji je fizička osoba, ili predstavljati oblik naknade neimovinske štete koju je tužitelj pretrpio zbog te nezakonitosti, čime se opravdava postojanje njegova pravnog interesa. Iz prethodno navedene točke presude proizlazi da je Sud u tom predmetu jednostavno smatrao da se priznanjem nezakonitosti predmetnog akta može opravdati postojanje tužiteljeva pravnog interesa, iako je njegovo ime izbrisano sa spornog popisa u navedenom predmetu.
- 175 Stoga, suprotno onomu što u biti tvrdi Vijeće, u presudi od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), Sud nije zauzeo stajalište o pitanju je li takvo utvrđenje dovoljno kako bi se u potpunosti popravio položaj tužitelja u tom predmetu ili kako bi predstavljalo oblik potpune naknade neimovinske štete koju je tužitelj pretrpio. Nadalje, valja istaknuti da je Sud, u točki 49. presude od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (C-45/15 P, EU:C:2017:402), odlučio da, iako je u presudi od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), utvrdio da poništenje nezakonitih mjera ograničavanja predstavlja oblik naknade pretrpljene neimovinske štete, iz toga ipak ne proizlazi da je u svim slučajevima taj oblik naknade nužno dovoljan kako bi se osigurala potpuna naknada te štete.
- 176 Jednako tako, valja utvrditi da Sud, također u točki 72. presude od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), nije niti ograničio učinke utvrđenja iz te presude samo na fizičke osobe. U tom pogledu, valja uostalom podsjetiti na to da je Sud, u točki 70. te presude, osobito istaknuo da predmetne mjere ograničavanja imaju znatne negativne posljedice i veliki utjecaj na prava i slobode osoba na koje se odnose. Međutim, te su mjere donesene u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 881/2002 od 27. svibnja 2002. o određenim posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata povezanih s Osamom bin Ladenom, mrežom Al-Qaidom i talibanima te o stavljanju

- izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 467/2001 o zabrani izvoza određene robe i usluga u Afganistan, pooštravanju zabrane leta i proširivanju zamrzavanja financijskih sredstava i ostalih financijskih izvora u odnosu na afganistanske talibane (SL L 139, str. 9.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 2., str. 34.) Stoga se navedena uredba mogla odnositi i na fizičke i pravne osobe.
- 177 S obzirom na prethodna razmatranja, Vijeće u biti pogrešno tvrdi da štetu nanесenu ugledu fizičke osobe treba, što se tiče naknade neimovinske štete, razlikovati od štete nanесene ugledu društva koje obavlja trgovačku djelatnost.
- 178 Na drugom mjestu, što se tiče ovog zahtjeva za naknadu neimovinske štete koju tužitelj navodi na ime štete nanесene njegovoj časti i ugledu, valja istaknuti da sporne mjere imaju znatne negativne posljedice i veliki utjecaj na prava i slobode osoba na koje se odnose (vidjeti u tom smislu presudu od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija, C-239/12 P, EU:C:2013:331, t. 70.). U tom pogledu, kada je neka osoba obuhvaćena mjerama ograničavanja zbog navodne podrške širenju nuklearnog oružja, javno je se povezuje s postupanjem koje se smatra teškom opasnošću za mir i međunarodnu sigurnost, dovodi je se do mogućeg sramoćenja i stvaranja nepovjerenja prema njoj što posljedično utječe na njezin ugled te joj posljedično uzrokuje imovinsku štetu (presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 80.).
- 179 S jedne strane, moguće sramoćenje i stvaranje nepovjerenja uzrokovano mjerama ograničavanja kao što su sporne mjere odnose se na njezinu volju da bude uključena u aktivnosti koje međunarodna zajednica smatra nedopuštenima. Tako je osoba na koju se mjere odnose njima pogođena izvan područja svojih trenutnih gospodarskih i financijskih interesa (presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 82.).
- 180 S druge strane, ugrožavanje ugleda dotične osobe tim je teže jer ono ne proizlazi iz osobnog mišljenja, nego iz zauzimanja službenog stajališta institucije Unije, objavljenog u *Službenom listu Europske unije* i praćenog obvezujućim pravnim posljedicama (presuda od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 83.).
- 181 S obzirom na prethodno navedeno, valja smatrati da je u ovom slučaju donošenje spornih akata i zadržavanje uvrštenja njegova imena na spornim popisima tužitelju uzrokovalo neimovinsku štetu različitu od imovinske štete nastale utjecajem na njegove gospodarske i financijske interese. Sukladno tomu, treba mu priznati pravo na naknadu te štete (vidjeti u tom smislu presudu od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 85.).
- 182 Što se tiče stvarnog postojanja navodno pretrpljene neimovinske štete, valja podsjetiti da iako se u pogledu, konkretnije, takve štete podnošenje dokaza ili dokaznih prijedloga ne smatra nužno pretpostavkom za priznavanje takve štete, na tužitelju je barem da dokaže da mu je postupanje koje se stavlja na teret predmetnoj instituciji moglo uzrokovati takvu štetu (vidjeti presudu od 16. listopada 2014., Evropaiki Dynamiki/Komisija, T-297/12, neobjavljenu, EU:T:2014:888, t. 31. i navedenu sudsku praksu; vidjeti u tom smislu također presudu od 28. siječnja 1999., BAI/Komisija, T-230/95, EU:T:1999:11, t. 39.).
- 183 Osim toga, iako je u presudi od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331) Sud utvrdio da poništenje nezakonitih mjera ograničavanja predstavlja oblik naknade pretrpljene neimovinske štete, iz toga ipak ne proizlazi da je u svim slučajevima taj oblik naknade nužno dovoljan kako bi se osigurala potpuna naknada te štete jer se bilo kakva odluka u tom pogledu mora donijeti na temelju ocjene okolnosti konkretnog slučaja (presuda od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 49.).

- 184 U ovom je slučaju točno da poništenje spornih akata presudom od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), kojom se utvrđuje da je povezivanje tužitelja sa širenjem nuklearnog oružja neopravdano i stoga nezakonito, može biti oblik naknade neimovinske štete koju je taj tužitelj pretrpio i za koju traži naknadu u ovom predmetu. Međutim, u predmetnim okolnostima to poništenje ne može biti potpuna naknada navedene štete.
- 185 Naime, kao što proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 178. ove presude, donošenje spornih akata i, u tom pogledu, navod o tužiteljevoj uključenosti u širenje nuklearnog oružja doveo ga je do mogućeg sramoćenja i stvaranja nepovjerenja prema njemu što posljedično utječe na njegov ugled i stoga njegove društvene i obiteljske odnose (vidjeti u tom smislu presudu od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 88.).
- 186 Međutim, ti učinci koji su trajali gotovo tri i pol godine i koji su tužitelju uzrokovali neimovinsku štetu ne mogu biti u cijelosti nadoknađeni u ovom slučaju naknadnim utvrđivanjem nezakonitosti spornih akata iz sljedećih razloga.
- 187 Kao prvo, donošenje mjera ograničavanja protiv jedne osobe privlači više pozornosti i uzrokuje više reakcija, osobito izvan Unije, nego njihovo naknadno poništavanje (vidjeti u tom smislu presudu od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 88.).
- 188 Kao drugo, navod Vijeća protiv tužitelja osobito je težak jer ga veže uz širenje nuklearnog oružja, odnosno aktivnost koja prema mišljenju Vijeća predstavlja opasnost za mir i međunarodnu sigurnost (vidjeti u tom smislu presudu od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 89.).
- 189 Kao treće, kao što proizlazi iz točke 21. ove presude, taj navod nije potkrijepljen ni najmanjom relevantnom informacijom ili dokaznim elementom (vidjeti u tom smislu presudu od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 90.).
- 190 Kao četvrto, u svakom slučaju, iako je uvrštenje tužiteljeva imena, koje je objavljeno u Službenom listu, Vijeće u svakom trenutku moglo povući ili barem izmijeniti ili dopuniti kako bi ispravilo eventualne nezakonitosti tog uvrštenja, ono ga je zadržalo gotovo tri i pol godine, unatoč tužiteljevu protivljenju, osobito u pogledu nepostojanja dokaza o navodu iznesenom protiv njega. U tom pogledu, spis ne sadržava elemente koji upućuju na to da je Vijeće, u bilo kojem trenutku ili pogledu, na vlastitu inicijativu ili kao odgovor na tužiteljevo protivljenje, provjerilo osnovanost navedenog navoda kako bi ograničilo štetne posljedice koje iz toga nastaju za tužitelja (vidjeti u tom smislu presudu od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 91.).
- 191 Takva je provjera u ovom slučaju bila itekako opravdana nakon objave presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), s obzirom na težinu nezakonitosti koja je u toj presudi utvrđena na temelju ustaljene sudske prakse. Naime, iako je ta presuda mogla barem djelomično nadoknaditi neimovinsku štetu koju je pretrpio tužitelj, ta presuda nipošto nije mogla imati takav učinak na razdoblje nakon njezine objave od oko jedne godine i devet mjeseci tijekom kojeg je zadržano uvrštenje tužiteljeva imena.
- 192 Nipošto ne dovodeći u pitanje pravo predmetne institucije da podnese žalbu protiv odluke Općeg suda kojom se završava postupak ni odgodu učinaka takve odluke, kao što proizlazi iz odredbi članka 60. drugog stavka Statuta Suda Europske unije, valja smatrati da je u Uniji prava, s obzirom na težinu nezakonitog postupanja koje je utvrdio Opći sud, predmetna institucija dužna provesti, čak i usporedno s podnošenjem žalbe, provjeru ocjena koje je Opći sud sankcionirao. Cilj takvog zahtjeva nije predmetnu instituciju obvezati da odmah izvrši presudu Općeg suda, nego, kao što to proizlazi iz točke 91. presude od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986), da provjeri nisu li se, s obzirom na zaključke koje je izveo Opći sud, sporni akti mogli ili čak trebali povući, zamijeniti ili izmijeniti kako bi se ograničile njihove štetne posljedice.

- 193 Naime, neimovinska šteta tako uzrokovana zadržavanjem uvrštenja tužiteljeva imena nakon objave presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), kako je tužitelj izričito navodi u tužbi, razlikuje se od štete nastale prije objave te presude. Tako je Opći sud u navedenoj presudi formalno zaključio, kao što to tvrdi tužitelj, da je uvrštenje njegova imena bilo nezakonito, s obzirom na ustaljenu sudsku praksu, zbog nepostojanja dokaza u potporu navodu iznesenom protiv njega.
- 194 U ovom je slučaju stoga Vijeće, osobito s obzirom na ocjene i zaključke Općeg suda u presudi od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), moglo ispitati je li zadržavanje uvrštenja tužiteljeva imena, i to bez ikakvog dokaza u potporu navodu iznesenom protiv njega, bilo opravdano a da ne riskira dodatno pogoršavanje štete koju je tužitelj već pretrpio na dan objave navedene presude.
- 195 Taj se zaključak nije mogao izmijeniti s obzirom na presudu od 28. studenoga 2013., Vijeće/Fulmen i Mahmoudian (C-280/12 P, EU:C:2013:775). Naime, u navedenoj presudi, budući da je Sud samo ispitao i odbio žalbu koju je Vijeće podnijelo protiv presude o poništenju od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), nije mogao odlučivati o naknadi neimovinske štete uzrokovane zadržavanjem tužiteljeva imena na spornim popisima nakon objave potonje presude.
- 196 S obzirom na prethodna razmatranja i, u svakom slučaju, na razmatranja iz točaka 190. do 195. ove presude, valja zaključiti da ukidanje uvrštenja tužiteljeva imena na temelju presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142) nije bilo potpuna naknada neimovinske štete koju je pretrpio tužitelj.
- 197 Na trećem mjestu, valja ispitati jesu li, kao što to tvrdi tužitelj, određeni dodatni čimbenici mogli dodatno pogoršati neimovinsku štetu koju je pretrpio te je li ih stoga trebalo uzeti u obzir u okviru procjene naknade štete koju je pretrpio.
- 198 Najprije, što se tiče navodnog produljenja i pogoršanja neimovinske štete koju je pretrpio tužitelj jer je Vijeće, s jedne strane, iskoristilo pravna sredstva koja su mu na raspolaganju na temelju UFEU-a, među ostalim podnošenjem žalbe protiv presude od 21. ožujka 2012., Fulmen i Mahmoudian/Vijeće (T-439/10 i T-440/10, EU:T:2012:142), i jer je, s druge strane, prvi put pred Sudom istaknulo određene razloge ili argumente u potporu navedenoj žalbi, uključujući navođenjem povjerljivih elemenata koje ipak nije dostavilo, a koji potkrepljuju sporne akte, taj se argument ne može prihvatiti. Naime, na isti način i iz istih razloga iz kojih je u točkama 70. do 76. ove presude utvrđeno da takve okolnosti ne mogu biti otegotni čimbenik nezakonitosti koju je počinilo Vijeće, te okolnosti u načelu ne mogu uzrokovati bilo kakvu neimovinsku štetu koja može dovesti do izvanugovorne odgovornosti Unije.
- 199 Zatim, što se tiče emitiranja reportaže u emisiji „Sept à huit” na francuskom televizijskom programu TF1, njezin sadržaj nipošto ne dokazuje, kao što to tvrdi tužitelj, pogoršanu neimovinsku štetu koju je pretrpio, nego se ta emisija, koja je dostupna na internetu, zapravo isključivo odnosi na učinke spornih akata na Fulmen, a ne na tužitelja. U svakom slučaju, čak i da se smatra da se ta emisija odnosila i na tužiteljeve interese, iz toga proizlazi da je mogla pridonijeti obnovi njegova ugleda. Naime, tom emisijom osobito se osigurava širenje informacije o tome da je sud Unije poništio sporne akte. Međutim, s obzirom na osobito težak navod koji je Vijeće iznijelo protiv tužitelja, nije se moglo smatrati, suprotno onomu što tvrdi Vijeće, da emitiranje te emisije može poništiti negativne učinke spornih mjera na tužiteljev ugled.
- 200 Naposljetku, što se tiče toga da je BBC objavio tužiteljevu fotografiju i 24. svibnja 2011. emitirao emisiju u kojoj je, prema tužiteljevu mišljenju, intervenirao glasnogovornik Vijeća i izjavio, u pogledu nekoliko pojedinaca na koje se odnose sankcije Vijeća, da je „konačno dokazano da su sve odluke koje je donijela Europska unija bile pravedne”, osim činjenice da tužitelj u tužbi ne daje nikakvu naznaku na

temelju koje Opći sud može utvrditi postojanje i sadržaj tih objava, valja smatrati da predmetne objave i izjave koje je, prema mišljenju Vijeća, iznio glasnogovornik Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD), a ne Vijeće, nisu mogle pogoršati štetu koju su tužitelju uzrokovali sporni akti. Naime, iako su te izjave iznesene dok je Općem sudu bila podnesena tužba za poništenje spornih akata, navedene izjave, kako ih tužitelj prenosi u tužbi, samo odražavaju uvjerenje svojeg autora, službenika institucije Unije, u pogledu zakonitosti odluka koje je ta institucija donijela u odnosu na „određen broj pojedinaca koje je sankcioniralo Vijeće”. Stoga, osim činjenice da svaka stranka u postupku koji se vodi pred sudom Unije može slobodno iznijeti svoje uvjerenje, valja utvrditi da se, u svakom slučaju, izjave koje su tako iznesene nisu odnosile pojedinačno na tužitelja.

201 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja prihvatiti zahtjev za naknadu neimovinske štete koja se odnosi na narušavanje tužiteljeve časti i ugleda. Slijedom toga, Opći sud, procjenjujući *ex æquo et bono* navedenu štetu, smatra da je dodjela iznosa od 50 000 eura odgovarajuća naknada štete.

2) Šteta povezana s poteškoćama u svakodnevnom životu i narušavanjem zdravlja

202 Što se tiče štete koja se odnosi na bol pretrpljenu zbog poteškoća u svakodnevnom životu i narušavanja njegova zdravlja, tužitelj tu štetu procjenjuje na 500 000 eura.

203 Vijeće, koje podupire Komisija, smatra da dokazi koje je tužitelj podnio nisu dovoljni da se opravda naknada neimovinske štete u iznosu od 500 000 eura.

i) Šteta koja se odnosi na bol pretrpljenu zbog poteškoća u svakodnevnom životu

204 Tužitelj tvrdi da se, nakon donošenja spornih akata, s obzirom na to da su njegova financijska sredstva koja drži u Uniji bila zamrznuta, nalazio u vrlo teškoj financijskoj i osobnoj situaciji, u kojoj nije mogao održavati svoj životni standard, ali ni ispuniti svoje osnovne potrebe ili čak potrebe svojih bližnjih, kao što su, među ostalim, plaćanje troškova zdravstvene skrbi, zamjena mobilnog telefona i plaćanje osiguranja doma. Tvrdi da mu je tek od siječnja 2012., odnosno 18 mjeseci nakon donošenja prvih spornih akata dodijeljen mjesečni iznos od 1000 eura za ispunjavanje svakodnevnih potreba. Tako je tijekom više od godine dana morao živjeti zahvaljujući pozajmicama od bliskih osoba.

205 Što se tiče njegovih troškova, podsjeća da je nadležnom tijelu morao podnijeti obrazloženi zahtjev kako bi dobio potreban iznos. Odobrenje za plaćanje njegovih poreza, osiguranja i troškova dostavljeno je tek 25. ožujka 2011., zbog čega je došlo do znatnih kašnjenja u plaćanju, kazni i brojnih administrativnih poteškoća. Dodaje da je za svako plaćanje bilo nužno podnijeti račun i posebno odobrenje banke ili nadležnog upravnog tijela ili platiti gotovinom, što je za njega bio izvor velikih poteškoća i dodatne tjeskobe u svakodnevnom životu. Nije imao pravo putovati u europske zemlje osim Francuske niti presjedati u zračnim lukama Unije koje se ne nalaze u Francuskoj tijekom putovanja izvan Unije. Službe za sigurnost država članica ispitale su sve osobe iz njegova obiteljskog, društvenog i poslovnog kruga, uključujući najmoprimca njegova stana u Belgiji. Njegovoj nećakinji odbijen je zahtjev za naturalizaciju u Francuskoj, pod izgovorom da je s njim u obiteljskom odnosu i da je stažirala dva mjeseca u Fulmenu, zbog čega se tužitelj osjećao krivim. Činjenica da je od svojih bližnjih morao posuditi iznos veći od 20 000 eura kako bi ispunio svoje osnovne potrebe ponizila ga je te je živio u strahu od mogućeg obolijevanja. Također je osjećao veliku nepravdu u pogledu svoje situacije. Televizijska reportaža u emisiji „Sept à huit”, prikazana na francuskom televizijskom programu TF1 6. srpnja 2014., dokazuje opseg utjecaja mjera ograničavanja na njegovu osobnu situaciju.

206 Tužitelj u replici kategorički odbija insinuaciju Vijeća da je samo trebao napustiti Francusku i preseliti se u Iran.

- 207 Što se tiče boli koju je tužitelj pretrpio zbog poteškoća u svakodnevnom životu, Vijeće navodi da ne osporava da su sporne mjere utjecale na njegov svakodnevni život. U odgovoru na repliku ipak pojašnjava da nije izričito priznalo postojanje naknadive neimovinske štete koju je pretrpio tužitelj. Naime, tvrdi da su troškovi na koje tužitelj upućuje, odnosno troškovi zdravstvene skrbi i osiguranja ili porezi, obuhvaćeni odredbama članka 26. Uredbe br. 267/2012 kojim se predviđa oslobađanje financijskih sredstava potrebnih za osnovne potrebe osobe na koju se odnosi mjera zamrzavanja financijskih sredstava. Ne može ga se smatrati odgovornim za sporo ili loše funkcioniranje sustava koji su uspostavile države članice u skladu s tom odredbom. Ne može ga se smatrati odgovornim ni za ispitivanja osoba iz tužiteljeva obiteljskog, društvenog i poslovnog kruga, kao i njegova najmoprimca o kojima su odlučile službe za sigurnosne ili policijske službe država članica. Što se tiče odbijanja zahtjeva za naturalizaciju u Francuskoj tužiteljeve nećakinje, Unijini propisi u području mjera ograničavanja ne sadržavaju nikakvu odredbu čiji su cilj ili posljedica sprečavanje naturalizacije članova obitelji osoba na koje se takve mjere odnose. U svakom slučaju, s jedne strane, nije riječ o osobnoj šteti koju je pretrpio tužitelj i, s druge strane, odbijanje podnesenog zahtjeva za naturalizaciju temeljilo se na činjenici da je tužiteljeva nećakinja stažirala u Fulmenu, a ne na njezinu obiteljskom odnosu s tužiteljem.
- 208 Što se tiče tužiteljeve nemogućnosti da održava svoj životni standard, riječ je o okolnosti koju je teško kvalificirati kao stvarnu i izvjesnu štetu te čiji je stvarni opseg u svakom slučaju sporan. S obzirom na prirodu navodne štete, u okolnostima ovog slučaja, nije potrebno dodijeliti naknadu štete. Tužiteljev život nije narušen u tolikoj mjeri kao što to on tvrdi jer je i dalje zadržao iransko državljanstvo, kao i svoje boravište te gospodarske veze u Iranu gdje je mogao nastaviti održavati svoj uobičajeni životni standard, čak i kad je on u Europi bio pogođen.
- 209 Tužitelj ne može zahtijevati naknadu navodne štete koja proizlazi iz ograničavanja ulaska, u ovom slučaju odbijanje ukrcaja u zračnoj luci koja se ne nalazi u Francuskoj jer se, za razliku od mjera zamrzavanja financijskih sredstava, ograničavanja ulaska ne provode donošenjem uredbe na temelju članka 215. UFEU-a.
- 210 Što se tiče štete koja se odnosi na bol pretrpljenu zbog poteškoća u svakodnevnom životu, valja razlikovati tri kategorije štete koje navodi tužitelj.
- 211 Kao prvo, što se tiče zabrane putovanja u europske zemlje osim Francuske i presjedanja u zračnim lukama koje se ne nalaze u Francuskoj tijekom putovanja izvan Unije, pri čemu je u pogledu tužitelja 17. srpnja 2011. donesena odluka o odbijanju ukrcaja, valja podsjetiti da se, kao što to tvrdi Vijeće, takve mjere temelje na odredbama članka 19. Odluke 2010/413 koje zamjenjuju odredbe članka 4. Zajedničkog stajališta 2007/140. Međutim, kao što je utvrđeno u točkama 47. i 48. ove presude, Opći sud nije nadležan za odlučivanje o tužiteljevu zahtjevu za naknadu štete u dijelu u kojem nastoji ishoditi naknadu štete koju je pretrpio zbog donošenja Odluke 2010/413. Stoga tužitelj ne može zahtijevati naknadu te štete.
- 212 Kao drugo, tužitelj pogrešno usmjerava protiv Vijeća prigovor koji se u biti odnosi na sporost nacionalnih tijela u obradi tužiteljevih zahtjeva kojima nastoji ishoditi mjesečni iznos za ispunjavanje svih svojih osnovnih potreba u svakodnevnom životu.
- 213 Naime, u skladu s odredbama članka 19. Uredbe br. 961/2010, odnosno jednog od sporih akata, previdalo se da, odstupajući od članka 16. Uredbe br. 961/2010, nadležna tijela država članica, koja su tako definirana na internetskim stranicama navedenim u Prilogu V. navedenoj uredbi, pod određenim uvjetima mogu odobriti oslobađanje određenih zamrznutih financijskih sredstava ili gospodarskih izvora ili raspolaganje određenim financijskim sredstvima ili gospodarskim izvorima, konkretno, na temelju članka 19. stavka 1. točke (a) podtočke i. navedene uredbe, koji su „potrebni za osnovne potrebe osoba navedenih u Prilogu VII. ili Prilogu VIII. i njihovih uzdržavanih članova obitelji, uključujući plaćanja za hranu, stanarinu ili hipoteku, lijekove i zdravstvenu skrb, poreze, premije osiguranja i davanja za komunalne usluge” [neslužbeni prijevod].

- 214 Prema tome, tužitelj pogrešno smatra Vijeće odgovornim za štete koje mu je mogla uzrokovati spora obrada njegovih zahtjeva, upućenih nadležnim tijelima država članica, za oslobađanje zamrznutih financijskih sredstava ili gospodarskih izvora ili raspolaganje određenim financijskim sredstvima ili gospodarskim izvorima kako bi ispunio svoje osnovne potrebe u svakodnevnom životu, odnosno stoga, konkretno, platio troškove zdravstvene skrbi, uključujući za jednog člana njegove obitelji, pri čemu tužitelj ne pojašnjava uzdržava li navedenog člana, osiguranje doma, svoje poreze, troškove, telefon pa čak i novi telefon. Takve štete, pod pretpostavkom da su utvrđene, ne mogu se pripisati nadležnim tijelima država članica, koja su tako definirana Uredbom br. 961/2010.
- 215 Kao treće, što se tiče štete koja se u biti odnosi na stres i osjećaj tjeskobe, poniženja i krivnje, konkretno prema bližnjim osobama, koju su tužitelju uzrokovali sporni akti time što su mu uskraćena sva sredstva za održavanje ranijeg životnog standarda, valja najprije pojasniti da se ta šteta razlikuje od štete koja se odnosi na narušavanje tužiteljeve časti i ugleda, koja je prethodno ispitana i za koju je Opći sud, u točki 201. ove presude, odlučio odrediti naknadu štete u iznosu od 50 000 eura. Naime, kao što proizlazi iz točke 82. presude od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće (T-384/11, EU:T:2014:986), potonja šteta osobito proizlazi iz mogućeg sramoćenja i stvaranja nepovjerenja zbog mjera ograničavanja poput spornih mjera koji se odnose na volju dotične osobe da bude uključena u aktivnosti koje međunarodna zajednica smatra nedopuštenima.
- 216 Međutim, u ovom slučaju, što se tiče navodne neimovinske štete, koja se odnosi na štetu koju su sporni akti nanijeli tužiteljevu društvenom i obiteljskom životu, valja utvrditi da ona ne proizlazi iz mogućeg sramoćenja ili stvaranja nepovjerenja koji se odnose na tužiteljevu navodnu volju „da bude uključen u aktivnosti koje međunarodna zajednica smatra nedopuštenima”, nego u biti, kao fizičke osobe, iz narušavanja njegova obiteljskog ili čak društvenog ugleda zbog njegove nagle nesposobnosti, uslijed zamrzavanja njegove financijske imovine i gospodarskih izvora, da održava svoj raniji životni standard.
- 217 Međutim, iz svih elemenata spisa koji se osobito odnose na tužiteljev društveni i obiteljski životni standard proizlazi da je tužitelj podnio dokaz o stvarnom i izvjesnom postojanju štete koja se ovdje navodi i ispituje. Osim toga, iz istih elemenata proizlazi da navedena šteta nužno i izravno proizlazi iz spornih akata. Usto, iako Vijeće ne priznaje postojanje neimovinske štete u tom pogledu, iz njegovih pismena, kao i iz njegovih izjava na raspravi proizlazi da ne osporava da su sporne mjere utjecale na tužiteljev svakodnevni život.
- 218 S obzirom na prethodno navedeno, valja smatrati da su donošenje spornih akata i zadržavanje uvrštenja njegova imena na sporne popise koji se na njega odnose tužitelju uzrokovali nenaknadivu neimovinsku štetu koja se razlikuje ne samo od imovinske štete nastale utjecajem na njegove gospodarske i financijske interese, nego i od neimovinske štete koja se odnosi na narušavanje njegove časti i ugleda.
- 219 Što se tiče iznosa naknade štete koji treba dodijeliti tužitelju na ime navedene neimovinske štete, u okolnostima ovog slučaja, iako je tužitelju brisanje njegova imena u načelu trebalo omogućiti da ponovno ima potpunu slobodu kako bi se koristio svojom imovinom i gospodarskim izvorima koji su bili zamrznuti, suprotno tomu, time se ni na koji način nije mogla popraviti šteta koja se ovdje ispituje i koja je proizvodila učinke tijekom spornog razdoblja. Naime, kao što je to Sud već odlučio, zamrzavanje financijskih sredstava kao takvo zbog svojeg širokog dosega utječe na profesionalni i obiteljski život osoba na koje se odnosi (vidjeti presudu od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija, C-239/12 P, EU:C:2013:331, t. 70. i navedenu sudsku praksu). Stoga valja smatrati da poništenje spornih akata ne može samo po sebi predstavljati potpunu naknadu navedene štete pa čak ni smanjiti iznos dodijeljene naknade štete.
- 220 S obzirom na vrstu i težinu neimovinske štete koju je tako pretrpio tužitelj i uzimajući u obzir da, na temelju brojčanih i brojivih podataka, nije moguće izračunati tu vrstu neimovinske štete, valja je procijeniti *ex aequo et bono*. U tom pogledu, na ime primjerene naknade štete, valja utvrditi naknadu u iznosu od 500 eura za svaki mjesec tijekom kojeg je tužiteljevo ime bilo uvršteno na sporne popise. Stoga, budući da je tužitelj na navedene popise bio uvršten od srpnja 2010. do prosinca 2013.,

odnosno tijekom 42 mjeseca, dodjela iznosa od 21 000 eura predstavlja primjerenu naknadu štete koja se odnosi na bol koju je pretrpio zbog poteškoća u svakodnevnom životu, odnosno, u biti, na narušavanje tužiteljeva društvenog i obiteljskog životnog standarda.

ii) Šteta koja se odnosi na narušavanje zdravlja

- 221 Što se tiče štete koja se odnosi na narušavanje njegova zdravlja, tužitelj tvrdi da je nakon donošenja spornih akata morao primiti antidepresivno liječenje i u tu svrhu u Prilogu A.11 tužbi podnosi liječničku potvrdu.
- 222 U prilogu C.8 replici tužitelj podnosi, „po potrebi”, novu liječničku potvrdu.
- 223 Što se tiče narušavanja tužiteljeva zdravlja, Vijeće tvrdi da bi se moguća naknada štete trebala temeljiti na opipljivim dokazima. Međutim, u ovom slučaju, tužitelj nije podnio izvješće medicinskog vještaka, nego je samo podnio prvu liječničku potvrdu, u kojoj se navodi narušavanje njegova zdravlja koje nije ni trajno ni nepovratno, kao i, u replici, drugu liječničku potvrdu, koja je vrlo sažeta i na temelju koje se ne mogu procijeniti posljedice na tužiteljevo zdravlje koje su sporni akti mogli uzrokovati.
- 224 Što se tiče štete koja se odnosi na narušavanje njegova zdravlja, tužitelj tvrdi da je primio antidepresivno liječenje i u tom pogledu u Prilogu A.11 tužbi podnosi liječničku potvrdu od 14. prosinca 2010. koju je izdao pariški bolnički psihijatar. Iz navedene potvrde proizlazi da taj liječnik potvrđuje da je tužitelj tada imao „izražen sindrom anksioznosti i depresije” koji je zahtijevao redovitu farmakološku i psihijatrijsku skrb. Prema mišljenju istog liječnika, tužiteljevo zdravstveno stanje znatno je narušeno krajem srpnja 2010.
- 225 Točno je da ta liječnička potvrda koju je podnio tužitelj može sama po sebi potkrijepiti njegovu tvrdnju da je nakon donošenja spornih akata morao primiti antidepresivno liječenje. Međutim, iz posljednjeg odlomka navedene potvrde implicitno proizlazi da je ta potvrda sastavljena samo na temelju informacija koje je dao tužitelj. Iz predmetne liječničke potvrde ne proizlazi da se liječnikova dijagnoza temelji na liječničkom praćenju tužitelja koje je proveo u prošlosti ili na liječničkim izvješćima i pretragama koje su proveli jedan ili više liječnika koji su ranije pratili tužitelja. Usto, valja istaknuti, kao što to potvrđuje navedeni liječnik, da se tužitelj kod njega liječio tek od rujna 2010., odnosno dva mjeseca nakon donošenja spornih akata. U takvim je okolnostima, kako bi podnio dokaz o narušavanju svojeg zdravstvenog stanja koje je započelo u trenutku kada su doneseni sporni akti, bilo potrebno barem da tužitelj navedenom liječniku dostavi dokumente na temelju kojih može procijeniti njegovo opće zdravstveno ili čak psihičko stanje prije donošenja navedenih akata. Doista, na temelju nijednog elementa iz spisa predmeta ne može se utvrditi da je tužitelj dostavio takve dokumente. Osim toga, valja utvrditi da tužitelj ne podnosi nijedan dokument kojim se potvrđuje da je primao antidepresivno liječenje koje mu je propisano nakon datuma kada je sastavljena liječnička potvrda.
- 226 Što se tiče liječničke potvrde koju je podnio u fazi replike, u prilogu C.8. potonjoj replici, valja istaknuti da je ta potvrda izrađena 12. siječnja 2016. i da ju je sastavio psihijatar. Što se tiče dopuštenosti takvog dokumenta, točno je da se može samo utvrditi da tužitelj uopće ne opravdava, osim uobičajenom formulacijom „po potrebi”, podnošenje te nove potvrde u fazi replike. Međutim, što se tiče štete koja se odnosi na narušavanje zdravlja, bilo bi u potpunosti moguće ili čak dovoljno da, u ovom slučaju, tužitelj pojasni da je želio iznijeti promjene u svojem zdravlju od prve liječničke potvrde iz 2010. U svakom slučaju, čak i da se taj element iz spisa predmeta smatra dopuštenim, iz tumačenja navedene potvrde nije očito da se tužiteljevo zdravstveno stanje znatno promijenilo; u najboljem slučaju iz te potvrde proizlazi da tužitelj ima sindrom anksioznosti i depresije koji zahtijeva nastavak liječenja.
- 227 Stoga, iako se na temelju liječničkih potvrda koje je podnio tužitelj može utvrditi da je imao određenih zdravstvenih problema 2010. i 2016., te potvrde ne sadržavaju elemente koji upućuju na to da su ti problemi povezani sa spornim aktima. Prema tome, na temelju tih potvrda ne može se dokazati da

postoji uzročna veza i stoga treba odbiti zahtjev za naknadu štete koja se odnosi na narušavanje tužiteljeva zdravlja (vidjeti po analogiji presudu od 12. rujna 2007., Combescot/Komisija, T-250/04, EU:T:2007:262, t. 100.).

- 228 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da tužitelj ne podnosi dokaz o stvarnom i izvjesnom postojanju štete proizašle iz narušavanja njegova zdravlja ni o uzročnoj vezi. Stoga zahtjev za naknadu te štete valja odbiti kao neosnovan.
- 229 S obzirom na zaključke iz točaka 201., 220. i 228. ove presude, valja djelomično prihvatiti zahtjev za naknadu neimovinske štete koju navodi tužitelj. Opći sud smatra, na temelju procjene *ex æquo et bono* neimovinske štete koju je pretrpio tužitelj, da dodjela iznosa od 71 000 eura predstavlja odgovarajuću naknadu štete.
- 230 Zaključno, valja prihvatiti ovu tužbu za naknadu štete i, u tom pogledu, tužitelju dodijeliti naknadu od 71 000 eura za neimovinsku štetu koju je pretrpio. Suprotno tomu, njegov se zahtjev za naknadu imovinske štete odbija.

IV. Troškovi

- 231 U skladu s člankom 134. stavkom 2. Poslovnika, ako više stranaka ne uspije u postupku, Opći sud odlučuje o podjeli troškova.
- 232 U ovom slučaju, Vijeće djelomično nije uspjelo u postupku kad je riječ o zahtjevu za naknadu neimovinske štete koju je pretrpio tužitelj, dok tužitelj nije uspio u svojem zahtjevu za naknadu imovinske štete. U tim okolnostima valja odlučiti da će svaka stranka snositi vlastite troškove.
- 233 U skladu s člankom 138. stavkom 1. Poslovnika, institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove. Stoga će Komisija snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (prvo vijeće)

proglašava i presuđuje:

- 1. Vijeću Europske unije nalaže se da Fereydounu Mahmoudianu isplati naknadu štete od 71 000 eura na ime pretrpljene neimovinske štete.**
- 2. U preostalom dijelu tužba se odbija.**
- 3. Fereydoun Mahmoudian, Vijeće i Komisija snosit će vlastite troškove.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgju 2. srpnja 2019.

Potpisi

Sadržaj

I. Okolnosti spora	2
II. Postupak i zahtjevi stranaka	4
III. Pravo	5
A. Nadležnost Općeg suda	5
B. Meritum	6
1. Navodna nezakonitost	7
2. Navodna šteta i postojanje uzročne veze između nezakonitosti postupanja koje se stavlja na teret i te štete	11
a) Navodna imovinska šteta i postojanje uzročne veze	12
1) Kapitalni gubitak povezan s nedostatkom dinamičnog upravljanja tužiteljevom financijskom imovinom	12
2) Gubitak dobiti u okviru upravljanja nekretninama	15
3) Gubici ostvareni u europskim društvima	16
i) Gubici ostvareni u Sentegu i Decomu	16
ii) Gubici povezani s Codefom	18
4) Zakonski troškovi nastali radi djelomičnog odmrzavanja tužiteljevih financijskih sredstava, a potom radi oslobođenja zaplijenjenih bankovnih računa	21
b) Navodna neimovinska šteta i postojanje uzročne veze	22
1) Nanošenje štete časti i ugledu	22
2) Šteta povezana s poteškoćama u svakodnevnom životu i narušavanjem zdravlja	27
i) Šteta koja se odnosi na bol pretrpljenu zbog poteškoća u svakodnevnom životu ..	27
ii) Šteta koja se odnosi na narušavanje zdravlja	30
IV. Troškovi	31